

Ο ΤΑΛΑΙΠΩΡΟΣ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ.

ΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΔΑΝΟΥ ΒΛΙΕΗΕΡ.

I.

Βουσαίν, Μάϊος 1816.

Φίλτατε τῆς νεότητός μου φίλε! πρώτην φοράν σοὶ στέλλω ἀσπασμούς ἐκ τῶν γονίμων ὀχθῶν τοῦ Βάμβρου.

Τὶ ὠραία ἐφεύρεσις, τὸ ταχυδρομεῖον! στέλλει τις τὰς ἐπιστολάς του ἀσφαλῶς, εὐθηνά, γρήγωρα, εἰς ἑκατὸν, χιλίων λευγῶν ἀπόστασιν! Δὲν πρέπει ὡσαύτως νὰ παραλίπω καὶ τῆς ἀλληλογραφίας τὸν πανηγυρισμόν. Μὰ τὴν ἀλήθειαν! ὁ ἐφευρὼν τὰς ἐπιστολάς δὲν ἦτον ἀνόητος· χάρις αὐτῷ, δυνάμεθα νὰ συνδιαλεγώμεθα ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν, καὶ νὰ ἀνακοινῶμεν εἰς ἀλλήλους τὰς ὑψηλὰς καὶ ἀπταίστους ιδέας μας.

Φαντάζομαι μάλιστα, ὅτι εἴμεθα ἐγγὺς ἀλλήλων, καὶ ὅτι τὸ χωρίζον ἡμᾶς διάστημα ἐμποδίζει τὸν διάλογόν μας ὅσον καὶ ἡ κιγκλὶς, ἥτις μὲ χωρίζει τῆς μικρᾶς δοκίμου, μεθ' ἧς συνομιλῶ ἐνίοτε ἐδῶ εἰς τὸ μοναστήριον.

Ἀλλὰ, ποῦ τρέχω! καθ' ἣν στιγμὴν ὁ κάλαμός μου ἐγγίζει τὸν χάρτην, μὲ μεταφέρει ὡς διὰ μαγείας εἰς τὰ συμβάντα τῆς εὐδαίμονος παιδικῆς ἡλικίας μας, ἅτινα μόνον ἡμᾶς τοὺς δύο ἐνδιαφέρουσιν. Αἰσθάνομαι καὶ νῦν τὴν αὐτὴν διάθεσιν, ὡς ἄλλοτέ ποτε, ὅτε μετὰ πολυετῇ χωρισμὸν συνηντήθημεν εἰς τὴν ὁδὸν Καλογραιῶν. Σὺ ἤρχεσο ἐκ τοῦ γυμνασίου καὶ ἐγὼ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς. Πόσα πράγματα εἶχομεν νὰ εἰ-

πωμεν ὁ εἷς εἰς τὸν ἄλλον, ὅτ' ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μικρόν σου δωμάτιον· τί ἀπαράδειγμάτιστον εὐστροφίαν γλώσσης ἀνεπτύσσομεν ἐπαναλαμβάνοντες πάντοτε τὰς φράσεις : — Ἐνθυμεῖσαι αὐτὴν τὴν φορὰν; ἐνθυμεῖσαι ἐκείνην τὴν φορὰν; ὅτ' ἐπήραμεν κεράσια καὶ τὰ εὐρομεν ῥοδινώτερα τῶν δακτύλων μας; ὅτ' ἐψαρεύσαμεν εἰς τὴν λίμνην, καὶ σὺ ἔπεσες μέσα κατακέφαλα; ὅτε μετεχειρίσθημεν τὸ κλειδίον τῆς ἐκκλησίας ὡς κανόνα καὶ ἐτιμωρήθημεν διὰ τὴν γεωμετρικὴν μας ἐκείνην δοκιμὴν; καὶ ὅτε σὺ, καὶ ἐγὼ, καὶ ὅτε ἡμεῖς, καὶ ὅτε σὺ... — καὶ οὕτως εἰς τὸ ἐπάπειρον.

Λοιπὸν, τέλος πάντων, ὡς λέγομεν ἐδὼ εἰς τὸ Βουσαῖν, θέλω νὰ σὲ μεταφέρω πάλιν εἰς τοὺς καλοὺς ἐκείνους παλαιούς καιρούς! Διατηρεῖ ἔτι ἡ μνήμη σου τὴν εἰκόνα τοῦ μετανάστου, τοῦ πρώτου διδασκάλου μας εἰς τὰ γαλλικὰ καὶ τὴν ἰχνογραφίαν, τοῦ ταλαιπώρου Λουδοβίκου, ὡς ἠρέσκετο ν' ἀποκαλεῖται μόνος του; Πῶς ἐτρέχομεν εἰς προὔπαντησίν του, ὅσάκις ἤρχετο ἐκ Ῥάνδερς νὰ μᾶς ἴδῃ! Νομίζω ὅτι τὸν βλέπω ἀκόμη καταβαίνοντα τοῦ παρὰ τὸ πρεσβυτέριον λόφου, μὲ τὸ μακρόν του βαθὺ πρασινόχρουν ἔνδυμα, ὃπερ ἐπτερύγιζε δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ὡσανεὶ ἐδίωκον τὰ κράσπεδά του αἱ ραιβαὶ αὐτοῦ κνημαί... συγχώρησιν! δὲν ἦτο κυρίως ραιβοσκελὴς, ἀλλὰ τὰ γόνατά του προσέκρουον, ὡς εἰξεύρεις, ἔταν ἐβάδιζε, καὶ τοῦτο δυόδῳ τὸν ἠσχήμιζε. Ὁ πῖλός του, — γηραιὸς καὶ λιπόθυξ, ὡς τὸ ἔνδυμά του, — ἦτο πάντοτε καταβιβασμένος ἐπὶ τοῦ μετώπου του, κλίνων ὀλίγον πρὸς τὸ ἀριστερὸν οὖς, ἢ ἔκρυπτε τὸ πρόσωπόν του μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς ῤινὸς, διότι ὁ ταλαίπωρος Λουδοβῖκος ἐκύτταζε πάντοτε τοὺς πόδας του· ἐνίοτε ἤγειρε τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ τὴν κατεβίβαζε πάραυτα, ὥσεὶ θαμβούμενος ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Ἡ μικρὰ ῥάβδος

ἦν ἐκράτει, ἐκινεῖτο ἀδιακόπως, ὥσανεὶ διώκουσα τὰς μυίας. Ὅτε πρῶτον ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ἤμεθα μόνοι καὶ ἐφοβήθημεν. Τὸ ὑψηλὸν τοῦ ἀνάστημα καὶ τὸ πολεμικὸν τοῦ ἥθους, ἡ ἡλιοκαῆς χροιά του, ἦν παλαιὸς λαιμοδέτης καθίστα ἔτι μελανωτέραν, ὅλα ταῦτα μᾶς ἐπτόησαν. Ἀλλὰ ἄμα μᾶς ὠμίλησε, ποία μεταβολὴ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ἐκείνην μορφήν! μᾶς ἐθεώρησε φιλικῶς, μᾶς ἐμειδίασε φιλοστόργως! Πῶς αἱ λέξεις « μικροί μου » ἐφάνησαν γλυκεῖαι καὶ ἐπαγωγοὶ εἰς τὰ χεῖλη του! Εἶνε ἀλήθεια, οἱ Γάλλοι γνωρίζουν νὰ κατανικῶσιν οὕτω τὰς καρδίας τῶν παιδίων καὶ τῶν γυναικῶν, — καὶ τῶν ἀνδρῶν, ὑποθέτω · — μόλις ὁ πατήρ σου τὸν ὠμίλησε δέκα λεπτά, καὶ ἦσαν ἤδη φίλοι. Δευτέρα καὶ Παρασκευὴ ἦσαν αἱ διὰ τὰ μαθήματα μας ὠρισμέναι ἡμέραι, καὶ κατέστησαν ἐντὸς ὀλίγου εἰς ἡμᾶς προσφιλέστεραι τῆς Κυριακῆς · πόσον ἐχαιρόμεθα βλέποντες τὸν μικρόν μας Λουδοβῆκον ὡς ἡμεῖς τὸν ἐκκλέσαμεν. Πόσον μελαγχολικῶς ἐμειδίασεν ὅτ' ἐδράμομεν εἰς προὔπαντησίν του καὶ τὸν ἐσύραμεν εἰς τὴν οἰκίαν ἀπὸ τὸ κράσπεδον τοῦ ἐνδύματός του, κράζοντες : « Καλῶς, ὠρίσατε μικρὲ Λουδοβῆκε! » Ἀπῆντησε στενάζων : « Καλλίτερον νὰ λέγετε· ταλαίπωρε Λουδοβῆκε· » καὶ δάκρυα ἐπλήρωσαν τοὺς ὀφθαλμούς του, ὁ πῆλός του κατέβη μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς ῥινός του καὶ ἡ σικγὼν του εἰσῆλθεν εἰς τὸν λαιμοδέτην του. Δὲν συνελύπηθημεν ἐπὶ τῷ ἄλγει του · εἵχομεν ἡλικίαν, καθ' ἣν δὲν γνωρίζει τις ἄλγη. Τὸν παρσύραμεν κράζοντες· « Γρήγορα, γρήγορα. » Μᾶς ἔλαβεν εἰς τοὺς ῥωμαλέους του βραχίονας, καὶ κατέβη τοῦ λόφου ὡς ἀστραπή.

Ἐνθυμεῖσαι βεβαίως ἔτι τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν μᾶς ὠδήγησε νὰ ἴδωμεν τὴν παρέλασιν. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ἦτο ταλαίπωρος Λουδοβῆκος· ἡ χαρὰ ἔλαμπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς

του ! πῶς ἠκτινοβόλει ἡ μορφή του ! εἶχε γίνει ὑψηλότερος , ἐπρόσεχεν εἰς ὅλα , ἔκρουε τὸν ρυθμὸν διὰ τοῦ ποδὸς καὶ τῆς ῥάβδου του . Κ᾿ποῖος εἶπε πλησίον μας : « Βεβαίως διόκησε ποτέ του σύνταγμα ὁ ἴδιος . » Εἷς ἄλλος εἶπεν : « Ὑπῆρξεν ἱππεὺς , διότι ἀπομακρύνει τὰ σκέλη περιπατῶν , καθὼς οἱ συνειθισμένοι νὰ ἱππεύουν . » Ὁ συνταγματάρχης μᾶς ἐπλησίασε καὶ ἠρώτησε : « Λοιπὸν , Κ. Λουδοβῖκε , πῶς σᾶς φαίνεται ; » — « Ἄ ! συνταγματάρχα μου , ἀπήντησεν , εἶναι λαμπροὶ στρατιῶται . »

Δὲν θὰ λησμονήσω ποτέ μου ποῖον θυμὸν ἠσθάνθη , ὅτε ἡμέραν τινὰ ἐπορεύθημεν εἰς προϋπάντησίν του ψάλλοντες τὸν Μασσαλιωτικὸν , ὃν μᾶς εἶχον μάθει εἰς Σκάνδερβοργ . « Στὸν διάβολον . . . » ἀνέκραξε λυσσωδῶς , καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του ἤστραψαν . Τόσον ἐτρομάξαμεν , ὥστε ἄσμα καὶ βῆμα ἔπαυσαν πάραυτα . Ἡ ὀργή του ὅμως ἦτο παροδική καὶ βραχεῖα παραφορά . Μετὰ μίαν στιγμὴν μᾶς εἶπε περιλύπως · « Μὴ τραγωδῆτε αὐτὸ τὸ ἄσμα · ἔκαμε πολὺ κακὸν εἰς τὸν ταλαίπωρον Λουδοβῖκον . »

Ὅσάκις ἐσυλλογίσθην τὸν ταλαίπωρόν μας Λουδοβῖκον , μ' ἐφάνη ὅτι θὰ ἦτο μέγα τι καὶ διακεκριμένον πρόσωπον πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως , — δούξ τις ἴσως . Τὸ ὄνομά του δὲν ὑπῆρξε βεβαίως ἄσημον ἢ ἀδιάφορον , ἀφ' οὗ ἐνόμισεν ἀναγκαῖον νὰ τὸ κρύπτῃ τόσον ἐπιμελῶς , καθότι εἶχεν ὀνομασθῇ Λουδοβῖκος εἰς μνημόσυνον τοῦ δυστυχοῦς του βασιλέως .

Ἀπὸ τῆς εἰς Γαλλίαν ἀφίξεώς μου τὸν συλλογίζομαι συχνὰ καὶ ὁσάκις ἀπαντῶ ἄνθρωπον μὲ πράσινον ἔνδυμα καὶ πῖλον βυθισμένον μέχρι τῶν ὀφθαλμῶν , τρέχω καὶ τὸν θεωρῶ ἐγγύτερον . Πιστεύω ἀληθῶς , ὅτι δύναμαι ἀκόμη νὰ τὸν ἀναγνωρίσω , ἂν τὸν ἔφερεν ἐμπρὸς μου ἡ τύχη . Τὸν βλέπω καθαρῶτατα

ὅποιον τὸν εἶδα τὴν τελευταίαν φορὰν, ὅτε ἤλθε νὰ μᾶς ἀποχαιρετίσῃ· ἐφόρει ὠραῖον ἐσωκάρδιον ἐκ λευκοῦ πικέ, λευκὸν λαίμοδέτην, μίαν μεγάλην καρφίττα ἐπὶ τῆς τραχηλιᾶς του, καὶ ἦτο πολὺ ἐξημμένος· « Χαίρετε, φίλοι μου! » Πρὸς ταῦτα ἀνελύθημεν ὅλοι εἰς δάκρυα, πρὸ πάντων ἡμεῖς οἱ δύο· δὲν ἠδυνήθημεν ν' ἀποσπασθῶμεν τῆς ἀγκάλης του, τὸν ἠκολουθήσαμεν μέχρι τῶν πυλῶν τοῦ Ράνδερς — « Χαῖ... αἱ.... ρε... Λου...δο...βῆ... ἱ... κε! » Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν κατωρθώσαμεν νὰ συνέλθωμεν ἐκ τῆς λύπης μας· τὰ ξυλόβαθρά μας ἔμειναν εἰς τὴν γωνίαν των μέχρι τῆς ἐπαύριον, τὸ μικρὸν Ἰρλανδικὸν ἱππάριον δὲν ἱππεύθη ἐπὶ δύο ὅλας ἡμέρας, καὶ ὁ ἀετός μας ἔμεινεν ἀνηρτημένος εἰς τὴν μεγάλην μελίαν ὅλην τὴν νύκτα μὲ ραγδαιοτάτην βροχήν. Χαῖρε, πτωχὲ Λουδοβῆκε!

Ὡς πρὸς τὴν ἐδῶ διαμονήν μου, εἶμαι ἄρκετὰ ηὐχαριστημένος. Κατ' ἀρχὰς τὰ πάντα μ' ἦσαν νέα, ἀλλ' ἤδη ὅτε τὰ εἶδον ὅλα, ἀνιῶμαι ἐνίοτε φοβερά. Οἱ σύντροφοί μου θηρεύουσι λαγιδεῖς, ἀλλ' ἡ θήρα δὲν μ' ἀρέσκει. Φοιτῶ εἰς μερικὰς οἰκίας, ὅπου ἀπαντῶ ἄρκετὰ ὠραίας νεάνιδας, καὶ ὁμιλῶ πολλάκις μετ' αὐτῶν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἀνιᾷ ἐπὶ τέλους, ὅταν δηλαδὴ δὲν ἦναι τις ἐρωτευμένος, καὶ ἐγὼ δὲν ἔπαθον ἔτι αὐτὴν τὴν ἀσθένειαν, δόξα τῷ Θεῷ. Ἄλλως τε αἱ Γαλλίδες αὐταὶ νεάνιδες εἶναι λίαν ἀφελεῖς· ὀνομάζουσι τὰ πάντα διὰ τοῦ ὀνόματός των· οὐδεμία λέξις τοῦ λεξικοῦ εἶνε ξένη τῆς ὁμιλίας των· καὶ ὅμως, καλέ μου ἱερεῦ! εἶνε ἀγναὶ ὡς ἡ σελήνη, καὶ πιστεύω σχεδὸν ὅτι λαλοῦσι τόσον ἐλευθέρως, διότι οὐδὲν ἔχουσι κρυπτὸν, δι' ὃ νὰ ἐρυθριῶσιν.

Εἰς ἓν τέταρτον τῆς ὥρας εἶμαι φρουρά. Ἄμα εὐκαιρήσω θὰ σὲ γράψω πάλιν.

Χαῖρε, ἀγαπητέ μου φίλε,

Ὁ σὸς ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ.

II.

Βουσαίν, Ἰούνιος 1816.

Τὸν ἐπανεῖδον, τὸν ἐπανεῖδον! Ταλαίπωρε Λουδοβῖκε! μικρὲ Λουδοβῖκε! φίλτατε Λουδοβῖκε! Ἄκουσον, ἄκουσαν.

Εἶναι εἰς Βουσαίν οἰκογένειά τις, ἀξιαγάπητος οἰκογένεια, ἣν συχνάκις ἐπισκέπτομαι· με δέχονται κάλλιστα, διότι ὁμιλῶ καλὰ. Πρὸ τριῶν ἐβδομάδων αἱ κυρίαι τῆς οἰκίας — ἡ μήτηρ καὶ αἱ δύο κόραι — ἐδέχθησαν τὴν ἐπίσκεψιν μικρᾶς τινος νεάνιδος ἐκ τῆς ἐξοχῆς, παιδρᾶς, ζωηρᾶς καὶ πνευματώδους. Μόλις ὠμιλήσαμεν ἡμίσειαν ὥραν καὶ οἰκειώθημεν τόσον πολὺ καὶ ἐφιλονεικήσαμεν τόσον καλὰ, ὥς τριῶν ἐβδομάδων νεόνυμφοι. Ἰσχυρίζετο, ὅτι εἰς Δανιμαρκίαν γεννῶνται οἱ ἄνθρωποι με κρούπεζα, ὅτι κατοικοῦμεν εἰς τὰ κοῖλα τῶν δένδρων, τρώγομεν βαλάνους καὶ κρέας λύκων, καὶ ὅτι ἐκάστη νεόνυμφος λαμβάνει παρὰ τοῦ συζύγου της ἱκανὴν δόσιν ραβδισμῶν ὡς ἐπιγάμιον δῶρον. Τὰ παρεδέχθη ὅλα, καὶ ἐκάλλυνα μάλιστα κάπως τὴν κολακευτικὴν αὐτὴν εἰκόνα· τῇ διηγήθη ὅτι αἱ γυναῖκες ὅλαι γνωρίζουσι νὰ λαλῶσιν, ἅμα γεννώμεναι, ἀλλ' ὅτι φοροῦσιν ἐπιστομίδας, ἅς δύνανται ν' ἀφαιρῶσι μόνον ὅταν τρώγωσιν, ἢ κοιμῶνται· ὅτι ἔχουν ἐν τούτοις τὴν ἄδειαν νὰ λαλῶσιν ἅπαξ τοῦ μηνὸς κατὰ βούλησιν, καὶ ὅτι τὴν ἡμέραν ἐκείνην οὐδεὶς ἀνὴρ μένει εἰς τὴν οἰκίαν· ὅτι ὅμως δὲν ἔχουν τὴν ἐλευθερίαν αὐτὴν τοῦ λαλεῖν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἀλυσίας, ἐκ φόβου μὴ ἡ στωμυλία των διώξῃ τὰς μαινίδας ἀπὸ τὴν ἀκτὴν· τοιαύτη ἦτον ἡ ὁμιλία μας· ἐξηκολούθει δ' ὠραιότατα, αἱ ἄλλαι τρελλαὶ ἐγέλων, ἐκτύπουν τὰς χεῖρας, μᾶς ἠρέθιζον καὶ μᾶς παρώτρυνον νὰ ἐξακολουθήσωμεν. Ποτέ μου δὲν ἔκα-

μον διασκεδαστικωτέραν ὁμιλίαν. Ἐννοεῖς ὅτι πηγαίνω ὅσον τὸ δυνατόν συχνότερον εἰς αὐτὴν τὴν οἰκογένειαν. Τὴν ἐπαύριον ἡ Λουΐζα, — οὕτως ὀνομάζεται ἡ ἀγρότις, — μ' ἀποτείνει τὸν χαιρετισμὸν δανιστί· « God dag, min herre! har de sovet vel? » (καλημέραν, κύριε· ἐκοιμήθητε καλῶς;). Εὐαρέστως ἐκπλαγεῖς, τῇ ἀποκρίνομαι εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ μ' ἀπαντᾷ ὅτι αἱ γνώσεις της περιορίζονται εἰς τὰς ὀλίγας ἐκείνας λέξεις. Τῇ προσφέρω νὰ τὴν διδάξω καὶ δέχεται τὴν πρότασίν μου, ἀφοῦ τὴν διεβεβαίωσα πρὶν, ὅτι ἡ δανικὴ γλῶσσα δὲν ἤθελε βλάψει τὴν γαλλικὴν προφορὰν οὔτε ἀσχημίσει τὸ ὠραῖόν της στόμα· ἡ Ἐλοΐζα καὶ ἡ Ἀντωνιέττα θέλουν νὰ γίνωσι καὶ αὐταὶ μαθήτριά. Ἡ διδασκαλία θὰ γίνῃ κατὰ νέαν, τὴν ἀλληλοδιδασκτικὴν, μέθοδον, καὶ ἡ Λουΐζα θὰ εἶναι ἡ ὑποδιδάσκαλος· ὡς βιβλίον ἀναγνώσεως προτείνω τὸν Παῦλον καὶ τὴν Βιργινίαν, ἀλλὰ δὲν γίνεται παραδεκτὸν ὡς παραπολὺ γερμανικὸν καὶ μελαγχολικόν· τὴν αὐτὴν τύχην ἔχει ἡ Κορίννα· εἶναι παραπολὺ ἀγγλική. Τέλος ἐκλέγεται ἡ Στέλλα παμψηφεῖ· εὐτυχῶς ἔχω δανικὴν αὐτῆς μετάφρασιν. Ἡ διδασκαλία προχωρεῖ κάλλιστα, αἱ μαθήτριά μου προαδεύουσι ταχέως.

Χθὲς, ἐνῶ ἤμην ἐκεῖ, δίδων μάθημα, καὶ ἐγὼ μὲν ἐκαθήμην στρέφων τὰ νῶτα πρὸς τὴν θύραν, αἱ δὲ τρεῖς νεάνιδες ἀντικρύ μου, ἡ Λουΐζα βάλλει αἰφνης κραυγὴν, ἐγείρεται καὶ ῥίπτεται εἰς τὸν τράχηλον ἀνθρώπου ἰτταμένου ὀπισθὲν μου. Κατ' ἀρχὰς δὲν δύναμαι νὰ ἴδω τὸ πρόσωπόν του, διότι μοὶ τὸ κρύπτουν τὰ φιλήματατά της· ἀλλ' εἶναι γέρων — βλέπω τὰς μεσοπολιάς του τρίχας μιγνυμένας μὲ τοὺς καστανοὺς βοστρύχους τῆς Λουΐζης. Εἶνε ὁ πατήρ της, εἶνε ὁ ταλαίπωρος Λουδοβίκός μας! Τὸν ἀναγνωρίζω πάραυτα. « Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, τὸν λέγω, δὲν ἤσθε ποτέ εἰς Δανιμαρκίαν; » —

Μάλιστα, κύριε. » — « Εἰς τὸ Ράνδερς; κατὰ τὸ ἔτος περὶ τοῦ 1790; » — « Μάλιστα, κύριε, » — « Ἐλησμονήσατε ἐντελῶς τὸν μικρόν σας Χριστιανόν; » — « Ἄχ, Θεέ μου! » ἀνακράζει καὶ μ' ἐναγκαλίζεται τρυφερῶς.

Ἐνθυμεῖται ὅλα, Φρειδερίκε! ζητεῖ νέα περὶ σοῦ, τοῦ πατρός σου, τοῦ νεωκόρου Ιάσπερ μὲ τὴν μικρὰν παράξενον φενάκην, τῆς κακεντρεχοῦς οἰκονόμου μας, τοῦ tukkéh Satann (χονδροῦ διαβόλου), καθὼς πάντοτε τὴν ὠνόμαζε, περὶ τῆς μορέας ἣτις ἴστατο πρὸ τῆς θύρας τοῦ εἰς τὸν κῆπον βλέποντος θαλάμου, περὶ τοῦ ἀμαξηλάτου Πέτρου, ὅστις τὸν ἐκάλει πάντοτε κύριον Λόδεβικ. Πόσον εὐτυχῆς ἐφαίνετο ὁ ἀγαθὸς γέρων ὅτι μ' ἐπαλέθεπε. Ἡ Λουίζα ἐγέλα δακρύουσα — οὐδέποτε ἐπίστευον ὅτι ἡ ζωηρὰ ἐκείνη νεᾶνις ἠδύνατο νὰ κλαύσῃ — καὶ συγχρόνως ἔψαλλε μετὰ κωμικῆς ἐκφράσεως :

Τὴν ἀγκάλην καλῶν συγγενῶν
Ἔχ' ὠραῖον ἐγὼ οὐρανόν . . .

Μοὶ φαίνεται τῇ ἀληθείᾳ ὅτι οἰκογενειακὸς τις δεσμὸς μᾶς συνενοῖ τῶρα, καὶ ὀλίγον ἔλλειψε νὰ τὴν ἐναγκαλισθῶ καὶ νὰ τὴν ὀνομάσω ἀδελφὴν μου.

Ὁ γέρων ἦλθε νὰ συνοδεύσῃ τὴν Λουίζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἠθέλησε νὰ ἀναχωρήσῃ χθές, ἀλλὰ πρὸς χάριν μου ἔμεινε μέχρι σήμερον. Πρὸ ὀλίγου τοὺς συνώδευσα μέχρι τῆς ἀμαξῆς των. Ἐκάμα τὴν ἀνοησίαν νὰ τὸν ἀφήσω νὰ φύγῃ, χωρὶς νὰ μάθω τίποτε περὶ τοῦ παρελθόντος του, πρὶν ἔλθῃ πεζὸς εἰς Ράνδερς. Διατὶ εἶχε μεταναστεύσει; πῶς ἀπέκτησε τὴν παιδρὰν ἐκείνην θυγατέρα; κ. τ. λ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἶδω· κατοικεῖ ὀλίγας λεύγας μακρὰν καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ, — καθὼς καὶ ἐκείνη. « Δὲν μ' ἐμάθετε ἀκόμη ἐν δανικὸν ἄσμα, μὲ εἶπεν, ἤθελα ἐντοσούτω νὰ ἶδω ἂν μὲ στέκῃ νὰ

τραγωδῶ βάρβαρα ἄσματα; » Αἶ! εἶνε ἀρκετὰ παράδοξον· δὲν θέλω νὰ εἶπω ὅτι..., μὰ τὴν ἀλήθειαν δὲν εἰξεύρω τί ἤθελα νὰ εἶπω. Ἐνδιαφέρομαι εἰς αὐτὴν, ἐπειδὴ εἶνε ἐνδιαφέρουσα, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου μ' εἶν' ἐντελῶς ἀδιάφορος. Εἶν' εὐαίσθητος, ἀλλὰ πνίγει τὴν εὐαισθησίαν της, διὰ τοῦ διαρκοῦς της γέλωτος καὶ τῶν εὐφυϊῶν της. Ὅταν, ἀναχωροῦσα, ἐνηγκαλίσθη τὰς φίλας της, δάκρυά τινά ὕγραναν τοὺς ὀφθαλμούς της· εἰς ἐμὲ λέγει μόνα ταῦτα, συνοδευόμενα ὑπὸ πονηροῦ μειδιάματος : « Χαίρετε, γοτθικέ μου φίλε! » Ἐγὼ διελογίσθην· « Χαῖρε, γαλλικὴ χρυσαλλίς. » Συλλογίζομαι δὲ τῶρα καὶ γράφω : Χαῖρε, Δανέ μου φίλε.

Ὁ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΣΟΥ.

III.

Βουσαῖν, Ἰούλιος 1816.

Εἰπέ με, σὲ παρακαλῶ, γέρον Φρειδερίκί μου· τί εἶνε ἡ μελαγχολία; Ἄν ᾔνε ἡ ταραχὴ τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι ἐνίοτε, ὁμολογῶ ὅτι μὲ εἶνε εὐάρεστος. Εἰξεύρεις, Φριδερίκε! δὲν εἶνε ἄσχημον νὰ ᾔνέ τις μελαγχολικός· ὅχι ὅμως κ' ἐπὶ μακρὸν συγχρόνως, καθότι τότε δίδεται εἰς τὴν σκέψιν, εἰς τὴν ποίησιν, καὶ εἰς παντοιοτρόπους φαντασιοκοπίας καὶ μικρολογίας. Δύναται τις μάλιστα νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλὴν του, ἂν μελαγχολῶν ἔχῃ τὴν κακὴν συνήθειαν νὰ προσκόπῃ κατὰ τῶν οἰκιῶν, τῶν δένδρων, ἢ τῶν προσώπων ἄλλων ἀνθρώπων, ἢ νὰ λικνίζεται ἐπὶ τοῦ κλιντῆρος, βλέπων τὴν σελήνην. Χθὲς τὸ βράδυ ἐλικνιζόμην τοιοιτοτρόπως, ἔπεσα ὕπτιος καὶ ἔθραυσα τὸν πόδα — τοῦ κλιντῆρος. — Ἐγγίζω νὰ πιστεύσω, ὅτι δὲν εἶνε ὑγιεινὸς τόπος ἡ κατοικία τοῦ γηραιοῦ μας Λουδοβίκου, κα-

θάτι πάντοτε ὁσάκις ἐπιστρέφω ἀπὸ τὴν οἰκίαν αἰσθάνομαι τὴν διάθεσιν αὐτὴν εἰς σκέψιν καὶ θεώρησιν τῆς σελήνης. Ἀλλὰ νὰ μὲ πάρῃ ὁ διάβ. . . στάσου! ἐλησμόνησα ὅτι δὲν σ' ἀρέσκει νὰ βλασφημοῦν· εἰς τὸν στρατὸν μας ὅμως βλασφημοῦν ἐπίσης ὡς καὶ εἰς θεοῦ Τοβία· θὰ εἶνε φαίνεται ἐπιδημικὸν εἰς τὴν Φλάνδραν. Ἦθελον νὰ εἶπω — μὰ τὴν πίστιν μου ἐλησμόνησα καὶ πάλιν τί ἤθελον νὰ εἶπω.

Ἄ! τώρα εἰξεύρω τί ἤθελον νὰ σοῦ εἶπω· ἤθελον νὰ σοῦ λαλήσω περὶ τοῦ Ρουζμόν.

Εὐθὺς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ φιλτάτου μου Λούδοβίκου, τοσοῦτον κατελήφθην ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ τὸν ἶδω, ὥστ' ὑπῆγα εἰς τὸν οἶκόν του μετὰ τρεῖς ἡμέρας, παραλαβὼν ὁδηγόν. Δὲν ἔχω νὰ σ' εἶπω τίποτε περὶ τῆς θέσεως τῆς οἰκίας, εἰμὴ ὅτι ἔχει μέγαν σύμφυτον κῆπον, καὶ ὅτι ἡ Λουίζα ἐκάθητο ἐπὶ σκάμνου πλησίον τῆς κιγκλίδος, στρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν λεωφόρον. Ἄμα ἰδοῦσά με ἔδραμε ν' ἀνοίξῃ τὴν κιγκλιδωτὴν θύραν, μ' ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βραχίονα καὶ μ' ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν χορεύουσα. Ὁ γέρων Λουδοβίκος μ' ὑπεδέχθη εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας μ' ἓν τόσον προσηνὲς μειδίαμα, ὥστε δὲν ἐκρατήθην τοῦ νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ.

Ποία φιλοξενία, ποία ἐγκάρδιος ὑποδοχή! Μόνον οἱ Γάλλοι δύνανται νὰ ξενίζωσι. Μ' ἐφέρθησαν ὡς εἰς παλαιὸν φίλον, ὡς εἰς μέλος τῆς οἰκογενείας. Ἐσπευσαν κύκλω μου, ἵνα μὲ περιποιηθῶσιν. Ὁ πατήρ μ' ἔδωκε κάθισμα, ἡ κόρη μ' ἔφερε δροσιστικά· ἐκεῖνος δὲ μ' ἐγέμισε μίαν πίπᾶν καὶ τὴν ἀνῆψεν εἰς τὸν ἥλιον. Κατόπιν ἦλθεν ἡ σύζυγός του — εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁμοιάζει ὀλίγον μὲ τὴν μητέρα μου. Ἄν τὸ εἶχον συνειθίσαι, πλὴν εἰξεύρεις ὅτι εἰς Δανιμαρκίαν δὲν ὑπάρχει τοιοῦτον ἔθιμον, ἤθελον γονυπετήσῃ ἐνώπιόν της, τοιοῦτον σέβας μ' ἐμ-

πνέει· ὄχι ἔνεκα τοῦ γήρως της, — ἀναντιρρήτως δὲν εἶνε πλέον ἢ τεσσαρακοντούτις — ἀλλ' ἔνεκα ὑψηλῆς τινος ἀξιοπρεπείας διακεχυμένης ἐπ' αὐτῆς.

Μετὰ ζωηράν μιᾶς περίπου ὥρας συνομιλίαν, αἱ κυρίαι ἀπεσύρθησαν ἵνα παρασκευάσωσι τὸ γεῦμα! « Πόσον εἴσθε εὐτυχῆς, κύριε! » τῷ εἶπον. Δάκρυα τῷ ἤλθον εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἔστρεψε βλέμμα εὐγνωμοσύνης καὶ εὐλαβείας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀπήντησεν : « Ὁ Θεὸς μ' ἀντήμειψεν ἑκατονταπλασίως διὰ τὰ δεινὰ τῆς νεότητός μου! » Ἐπειτα προσέθηκε : « Γνωρίζω ὅτι ἔχετε συμπαθῆ καὶ εὐαίσθητον καρδίαν, ἔλθετε μαζί μου· ἐνῷ αἱ γυναῖκες καταγίνονται μὲ τὸ γεῦμα, καὶ μᾶς ἀφίνουσι μό- νους, θὰ σᾶς διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν μου! »

Μ' ἔφερεν εἰς τὸν κῆπον καὶ μοὶ διηγήθη τὰ ἐπόμενα.

« Ἐγεννήθην ἐντὸς αὐτῆς τῆς οἰκίας· εἰς τὸν κῆπον αὐτὸν ἔδρεψα τὰ πρῶτα ἄνθη καὶ συνέλαβον τὰς πρώτας χρυσαλλίδας. Τώρα κάθημ' ἐδῶ πληρόνων ἐνοίκιον, μολονότι τὰ κτήματα ταῦτα ἀνῆκον ἀπὸ πολλῶν αἰώνων εἰς τοὺς προπάτοράς μου.

« Ἦμην μονογενῆς υἱὸς, μέλλων κύριος τοῦ Ρουζμὸν, ἀφ' οὗ ἐξηρτῶντο τότε τρία εὐπληθῆ χωρία. Ἡ μήτηρ μου ἀπέθανε πρὶν δυνηθῶ νὰ αἰσθανθῶ τὴν ἀπώλειάν μου, καὶ ὁ πατήρ μου ἐχήρευσε· μὴ δυνάμενος νὰ μὲ ἀποχωρισθῇ μ' ἐκράτησεν εἰς τὴν οἰκίαν μέχρι τῆς δεκαεξαετοῦς μου ἡλικίας, καὶ ἐκεῖ ἐδιδάχθην ξένας γλώσσας, μαθηματικὰ, ζωγραφικὴν, καὶ ὅλας τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις. Ὁ κῆπος ἦτον ἡ προσφιλέτης μου διαμονὴ καὶ ἡ κόρη τοῦ δασοφύλακος Ἀννέτα ἡ μόνη σύντροφος τῶν παιδικῶν μου παιγνίων. Ὁ πατήρ της κατῴκει ἐκεῖ, εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν οἰκίαν ἐμπρὸς τοῦ κήπου, ὅστις ἔκειτο τότε ἐμπρὸς τοῦ δρυμοῦ, ἐκτεινομένου μέχρι τοῦ δάσους. Ἀλλ' ὁ

δρυμὸς κατεστράφη πρὸ πολλοῦ, ἡ αἵμασιὰ τοῦ κατεβλήθη, τὰ δένδρα ἐκόπησαν, καὶ σήμερον λειμῶνες μόνον ὑπάρχουσι καὶ ἀγροὶ, ὅπου ἄλλοτε ἔβοσκον τ' ἄγρια ζῶα.

« Τὰ ὅρια τοῦ κήπου, ἅτινα δὲν μ' ἐπετρέπετο νὰ ὑπερβῶ, ἦσαν πυκνὴ θαμνοστοιχία καὶ ὀπισθέν της εὐρεῖα καὶ βαθεῖα τάφρος. Ἡμέραν τινὰ, — ἡμην δεκαετῆς, — ἱστάμενος πρὸ τοῦ φραγμοῦ ἐκείνου, ἐμάκρυνα διὰ τῶν χειρῶν μου τοὺς κλάδους, ἵνα ἴδω τοῦλάχιστον τὸν ἔξω κόσμον· τὸ πρῶτον ἀντικείμενον ὅπερ προσέβαλε τὰ βλέμματά μου ὑπῆρξεν ἡ μικρὰ Ἀννέτα, — ἦτο τέσσαρα ἔτη νεωτέρα μου, — κάθημένη ἐκεῖθεν τοῦ φράκτου καὶ πλέκουσα ἀνθοστεφάνους. Τῇ ἐφώναξα, μ' ἀπεκρίθη, καὶ μετ' ὀλίγον συνδιελεγόμεθα. Ἐπὶ τέλους τῆς ἐζήτησα τὸν στέφανόν της, κ' ἐκείνη μὲ τὸν ἔρριψεν ἄνωθεν τοῦ φράκτου· τὸν ἐφόρεσα εἰς τὴν κεφαλὴν, κ' ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν, κρατῶν εἰς χεῖρας τὸν πέτασόν μου. Τὴν ἐπαύριον, κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ὥραν, ἐπανῆλθον εἰς τὸν φράκτην. Ἡ Ἀννέτα ἦτον εἰς τὸν λειμῶνα. Ἐλαλήσαμεν μακρότερον ἢ τὴν προτεραίαν, ἐσυμφωνήσαμεν χωριζόμενοι νὰ βλέπώμεθα οὕτω καθ' ἐκάστην. Ἐπὶ πολλὰς ἐβδομαδάς ἐξηκολούθουν αἱ συνεντεύξεις μας. Ἐδρεπον τὰ ὠραιότερα ἄνθη τοῦ κήπου, τῇ τὰ ἔρριπτον καὶ μοὶ τὰ ἐπέστρεφεν εἰς στεφάνους. « Ἐλα πρὸς ἐμὲ, εἶπε μίαν ἡμέραν. » — « Δὲν μ' εἶνε συγχωρημένον, τῇ ἀπῆντησα, ἀλλὰ δύνασε σὺ νὰ ἔλθης πρὸς ἐμέ. » — « Μ' εἶνε ἀδύνατον, ἀπεκρίθη, ἡ τάφρος εἶνε πολὺ πλατεῖα. » Ἡνοῖξα ὁδὸν ὑπὸ τὸν φράκτην καὶ εἶδον ὅτι εἶχε δίκαιον. Τί νὰ κάμω; Μάτην ἐσκέφθην ὅλην τὴν ἡμέραν· τὴν νύκτα μ' ἦλθε μία ἰδέα· ἠδυνάμην νὰ θέσω μίαν σανίδα ἐπὶ τῆς τάφρου. Εὗρον πραγματικῶς μίαν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κηπουροῦ, τὴν ἔσυρα ὅπου ἐχρειάζετο, καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τῆς Ἀννέτας τὴν ἔθεσα

ἐπὶ τῆς ἀβύσσου ἥτις μᾶς ἐχώριζε. Ἐπάτησα ἐπ' αὐτῆς, τῇ ἔτεινα τὴν χεῖρα καὶ ἐπήδησεν ἐκείνη εἰς τὸν κῆπον. Τί χαρά! ἐτρέχομεν ἀπὸ ἄνθος εἰς ἄνθος, ἀπὸ ἀναδενδράδος εἰς ἀναδενδράδα, ἀπὸ δενδροστοιχίας εἰς δενδροστοιχίαν. Πληρώσασα τὴν ποδιάν της ἀνθέων, ἐκάθησε τέλος ἐπὶ χλοεροῦ τινος ὑψώματος καὶ ἤρχισε νὰ κατασκευάζῃ στεφάνους· ἐγὼ ἔδρεπὸν κεράσια καὶ τῆς τὰ ἔδιδον εἰς τὸ στόμα. — Ἄ, μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, ὅτι σᾶς λαλῶ τόσῃν ὥραν περὶ γεγονότων παιδαριωδῶν, ἅτινα ἐμὲ μόνον δύνανται νὰ διαφέρωσι· ἀλλὰ θὰ μὲ συγχωρήσετε βεβαίως, ὅταν σᾶς εἶπω ὅτι ἡ μικρὰ Ἀννέτα εἶνε σήμερον — σύζυγός μου. — Ἰδοὺ ἀκριβῶς τὸ μέρος, ὅπου ἔθηκα τὴν σανίδα ἐπὶ τῆς τάφρου· ἐδὼ διέβην ὑπὸ τὴν αἵμασιάν. Ἰδοὺ ἡ μεγάλη — τότε μικρὰ — κερασέα, ὅθεν ἔδρεψα καρπούς δι' αὐτήν· καὶ ἐκεῖ ἐπάνω ἐπὶ τῆς χλόης μᾶς εἶδε μαζὴ ὁ πατήρ μου κατὰ πρῶτον. « Ποία εἶσαι; » ἠρώτησε τὸ παιδίον. — « Εἶμαι ἡ Ἀννέτα, » ἀπήντησεν ἐκείνη, καὶ ἐξηκολούθησε τὴν ἐργασίαν της. Τὸ κοράσιον τοῦ ἤρесе καὶ ἐπέτρεψε νὰ παίζωμεν μαζὴ ὥρας τινὰς καθ' ἡμέραν.

« Ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπαίξαμεν μαζὴ, ἀλλ' εἰργάσθημεν ἐπίσης. Μ' ἔμαθε νὰ δένω τὰ ἄνθη εἰς στεφάνους, καὶ τῇ ἔμαθον νὰ τὰ ζωγραφίζῃ. Ὁ πατήρ μου εὔρε τόσον ἀξιαγάπητον τὴν κόρην, ὥστ' ἐπέτρεψε νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰ μαθήματά μου, καὶ τοῦτο μὲ ὠφείλει, καθότι ἡ παρουσία της μὲ καθίστα ἐπιμελέστερον. Τοιουτοτρόπως ἔμαθεν ἀγγλικὰ, ἰταλικὰ, γραφὴν, ἰχνογραφίαν καὶ μουσικὴν, πολὺ περισσότερον παρ' ὅσα ἦσαν τότε ἀναγκαῖα εἰς κόρην δασοφύλακος. Χωρὶς αὐτῆς τῆς ἐπαναστάσεως ἥτις ἀνέτρεψε τὰ πάντα, τοιαύτη ἀνατροφή ἤθελε τὴν καταστήσει δυστυχῇ. Ἐγείνα δεκαεξαετῆς, — δὲν ἤμην πλέον παιδίον. Ἀνάγκη ὑπῆρξε ν' ἀκολουθήσω τοὺς προγόνους

μου εἰς τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, νὰ φορέσω τὸ ξίφος ὑπὲρ τοῦ βασιλέως μου. Ἀπὸ τῆς μάχης τοῦ Μίνδεν, ὅθεν ὁ πατήρ μου εἶχεν ἐπιστρέψει μ' ἡκρωτηριασμένον βραχίονα, ἀνῆρτησε τὸ ξίφος τοῦ ἐπὶ τῆς ἀκηλιδώτου ἀσπίδος τῶν Σαρόστ. Ἦδη μοὶ τὸ προσέφερε λέγων· « Διὰ τὸν βασιλέα, τὴν πατρίδα καὶ τὴν τιμὴν. »

« Ἐστάλην εἰς τὴν στρατιωτικὴν σχολὴν τῆς Βριέννης, ὅπου ἔσχον ἐπὶ διετίαν συμμαθητὴν τὸν ἄνδρα ὅστις περιεβλήθη κατόπιν τὸ στέμμα τῶν Βουρβόνων. Ἐξῆλθον τοῦ σχολείου ὡς ὑπολοχαγὸς ἐνὸς συντάγματος θωρακοφόρων, ὅπερ δὲν εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν ἢ νὰ μεταβαίνει ἀπὸ φρουρᾶς εἰς φρουράν. Οὕτω παρήλθον ἑπτὰ ἔτη τῆς ζωῆς μου, ἐξ ὧν δὲν ἔχω νὰ σᾶς εἰπῶ ἄλλο τι, εἰμὴ ὅτι ἔγραφον τακτικῶς κατὰ μῆνα εἰς τὸν πατέρα μου, ἐσυλλογιζόμεν συχνὰ τὸ Ρουζμόν, ἐνίοτε τὴν Ἀννέταν. Ἦσχόλουν τὸν καιρὸν μου ἀσκούμενος καὶ ἀναγινώσκων· εἶχον ἑτοιμον τὸ βαλάντιον διὰ τοὺς ἐταίρους μου, ἀλλ' ὅχι καὶ τὴν ψυχὴν πρόθυμον διὰ τὰς παραλυσίας των.

« Μετὰ ὀκταετῇ ἀπουσίαν ἐπανεῖδον τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς μου· τὸ σύνταγμά μου ἐστάλη φρουρὰ εἰς Ρουάν, καὶ μοὶ ἐδόθη τεσσάρων ἐβδομαδάων ἄδεια. Τὸ πρῶτον πρόσωπον ὅπερ ἀπῆντησα ἐπιστρέφων ὑπῆρξεν ἡ Ἀννέτα. Ἦτον εἰς τὸν πύργον παιδαγωγὸς δύο ἀνεψιῶν ὀρφανῶν ἃς εἶχεν υἱοθετήσει ὁ πατήρ μου. Ἐπεριπάτουν ἐκεῖ εἰς τὴν ὁδόν. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἀνεγνώρισα τὴν σύντροφον τῶν παιδικῶν μου χρόνων· ἦτο ἤδη ὑψηλὴ, μεγαλοπρεπὴς τὸ ἀνάστημα, εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας, καὶ ἐνδεδυμένη ἐπιχαρίτως· μ' ἀνεγνώρισεν ὅμως ἐκείνη καὶ ἡ ταραχὴ τῆς ἔδειξεν ὅτι συχνάκις μ' εἶχε συλλογισθῇ. Τί νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε; μαντεύετε μόνος σας τὴν συνέχειαν· πρὶν παρῆλθωσιν αἱ τέσσαρες ἐβδομάδες, ἐκκλίνομεν τὸ ῥῆμα ἀγαπῶ εἰς

ὄλους τοὺς χρόνους. Ἠρχίσαμεν ἀπὸ τοὺς παρωχημένους, — ἀπὸ τὴν ξυλίνην γέφυραν, τοὺς ἀνθοστεφάνους, τὰ κεράσια, κ. τ. λ., τοὺς μετεβάλομεν κατόπιν εἰς λαμπρὸν ἐνεστῶτα, καὶ ἐσταματήσαμεν εἰς τὸν μέλλοντα, ὅτ' ἔξαφνα ὁ γέρων βαρῶνος Βεθῦνος Σαρὸστ μᾶς κατέλαβε κλίνοντας τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεστῶτος, στόμα μὲ στόμα, στῆθος μὲ στῆθος.

« Προσεποιήθη ὅτι οὐδὲν εἶδε καί μ' ἐκάλεσε· τὸν ἠκολούθησα μετ' ἀλγεινῆς προσδοκίας, μέχρις οὗ τέλος ἐστάθη εἰς τὴν στοάν ἐν μέσῳ τῶν εἰκόνων τῶν προγόνων μας, καὶ στραφείς πρὸς ἐμὲ μὲ εἶπε· « Λουδοβῖκε Βεθῦνε Σαρὸστ! δὲν δύνασαι νὰ νυμφευθῇς τὴν κόρην τοῦ δασοφύλακος, καὶ δὲν θὰ τολμήσῃς ποτὲ νὰ ἀπατήσῃς ἀθώαν κόρην! Πήγαινε, ἐπίσαξον τὸν ἵππον σου, καὶ ἐπάνελθε εἰς τὴν φρουράν σου. » — Ὑπήκουσα, ἥσπασθην τὴν χεῖρά του καὶ κατέλιπον τὸ Ρουζμόν, χωρὶς νὰ ἐπανίδω τὴν Ἀννέταν.

« Ἡ ἐπανάστασις ἐξερράγη. Μικρὸν μετὰ τὴν εἰς Ρουάν ἐπιστροφὴν μου συνήχθησαν οἱ πρόκριτοι. Γνωρίζετε βεβαίως ἀρκετὰ τὰ φοβερά αὐτὰ γεγονότα, καὶ δύναμαι νὰ περιορίσω τὴν ἀφήγησίν μου εἰς μόνον τὴν ἐξιστόρησιν τῆς ἰδίας μου τύχης. Τὸ σύνταγμά μου, περιλαμβάνον μόνον ἀξιωματικούς τῆς ὑψηλοτέρας εὐγενείας, ἀληθῶς βασιλικούς, διελύθη. Ἐπανῆλθον λοιπὸν πλησίον τοῦ πατρός μου, ἀλλ' ἡ Ἀννέτα δὲν ἦτο πλέον εἰς Ρουζμόν· ὁ πατήρ μου τῇ εἶχε προμηθεύσει καλὴν τινα θέσιν παιδαγωγοῦ εἰς Ἀρράς. Αἱ ταραχαὶ νύξησαν καὶ ἡ μετανάστευσις ἤρχισε. Πολλοὶ δὲ εὐγενεῖς διαβαίνοντες διὰ τοῦ Ρουζμόν συνεβούλευσαν εἰς τὸν πατέρα μου ν' ἀκολουθήσῃ τὸ πλῆθος. Δὲν τὸν κατέπεισαν ὁμῶς· ἐνόμιζε τὴν θύελλαν παροδικήν, καὶ οὐδ' ἐμάντευε κἄν ὅτι τὰ φοβερά της ἀποτελέσματα ἤθελον συνταράξῃ ὁλόκληρον τὸν κόσμον. Αἰφνίδιος ἀστραπὴ

τοῦ ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀλλὰ τῷ ἔδειξε πολὺ ἄργὰ τὴν πρὸ ποδῶν του ἄβυσσον.

« Πρωΐαν τινὰ μᾶς ἀφύπνισεν ἡ εἰδήσις ὅτι ὁ πύργος περιεκυκλοῦτο ὑπὸ χωρικῶν καὶ ἄλλων ἀτόμων, ἅτινα ἐφαίνετο ὅτι ἦσαν σκύδαλα τῶν πόλεων. Ἐνεδύθην ταχέως, ἔλαβα τὰ πιστόλιά μου καὶ τὸ ξίφος μου καὶ κατέβην πάραυτα· ὁ πατήρ μου μὲ συνήντησεν εἰς τὸν πρόδομον. « Ἄφες τὰ ὄπλα σου, Λουδοβίκε! μὲ εἶπεν· οὐδεμία ἄμυνα εἶνε δυνατὴ, πρέπει νὰ συμβιβασθῶμεν μαζὴ των. » Τὸν παρηκολούθησα εἰς τὸ πόδιον τῆς κλίμακος, πρὸς ἣν συνωθεῖτο τὸ ἐπαναστάν πληθὸς μ' ἐπαναστατικὰς κραυγὰς καὶ ᾄσματα· μετὰξὺ αὐτοῦ παρετηρήσαμεν πολλοὺς ἐκ τῶν ιδίων μας χωρικῶν. « Παιδιά, » τοὺς ἠρώτησε μὲ γαλήνην καὶ πραότητα ὁ πατήρ μου, « τί θέλετε; » — « Τὸ ἀριστοκρατικόν σου αἷμα, » ὠλόλυξε μία φωνὴ ἐκ μέσου τοῦ πλήθους. — « Τὸ αἷμά μου; » ἀπήντησεν ἐκεῖνος· « τὸ ἀφιέρωσα εἰς τὴν πατρίδα μου κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἰσχύος καὶ ῥώμης μου, τώρα εἶμαι ἀπόμαχος· θέλετε τὰ κολοβωμένα μέλη μου, λάβετε τα, ἀλλὰ φεισθῆτε τοῦ υἱοῦ μου. » Οἱ ἀποστάται ἤρχισαν νὰ ἐντρέπωνται, καὶ οἱ πρῶτοι ἀπесύρθησαν· τότε ἡ μανιώδης φωνὴ ἀντήχησεν ἐκ νέου· « Κάτω ὁ τύραννος! » — « Λεβῶν! » ἔκραξεν ὁ πατήρ μου, « ἐφέρθην ὡς τύραννος ὅτ' ἐχάρισα τὰ καθυστερούμενα εἰς τὸν πατέρα σου; καὶ ὅτε τὸν ἐδάνεισα σῖτον διὰ νὰ σπεύρῃ, τὸν ὁποῖον δὲν ἐζήτησα ποτέ ὀπίσω; » — « Αὐτὸ εἶναι σωστὸ, ἀλήθεια, » ἀνέκραξεν ἄλλη τις φωνή· « δὲν ἦτό ποτε αὐστηρὸς αὐθέντης! » — « Φλυαρίαι, ἀνοησίαι! » ἀνέκραξεν ὁ Λεβῶν· « ὅλαι αἱ ἀρεταὶ τῶν εὐγενῶν εἶναι λαμπραὶ κακίαι! » — Ἀλαλαγμὸς ἐπευφημιῶν ὑπεδέχθη τὴν φράσιν ταύτην. — « Δὲν χρειάζεται μακρὰ διαδικασίαι », ἔκραξεν ἄλλη τις φωνή· « κτυπᾶτέ τον! εἶναι συγενοημένος

μὲ τὸν Καπέτον καὶ τὴν Αὐστριακὴν. » — « Ἄς τὸν κτυπήσῃ λοιπὸν ὁ νόμος ! » εἶπεν ἄλλος · « ἄς τοὺς ὀδηγήσωμεν, αὐτὸν καὶ τὸν υἱὸν τοῦ εἰς Ἀρράς · ἐκεῖ εἶνε πολλοὶ ἀπ' αὐτὴν τὴν λυκοφυλὴν ! » — Ἡ συμβουλὴ αὕτη ἐγένετο ὁμοθυμαδὸν δεκτὴ, καὶ οἱ μὲν αὐτῶν μᾶς περιεκύκλωσαν ἵνα μᾶς ἀπαγάγωσιν, οἱ δὲ εἰσηλάσαν εἰς τὸν πύργον, ἵνα τὸν λεηλατήσωσι. Καθ' ὁδὸν ἐκινδυνεύσαμεν πολλάκις νὰ δολοφονηθῶμεν, ἀλλ' ὁ συμβουλεύσας νὰ μᾶς σύρῳσιν εἰς τὴν φυλακὴν, ὃν ἀνεγνώρισamen ὡς πρῶην ὑπηρέτην τοῦ πατρός μου, ἐβάδιζε πάντα πλησίον μας, καὶ ἐμπόδιζε τὸ μανιωδὲς πλῆθος παρατηρῶν, ὅτι τὸ ν' ἀποκεφαλίσθῳμεν δημοσίᾳ θὰ ἦτο πολὺ ἀξιοτέρα ἐκδίκησις διὰ τὸν λαόν.

« Δύο ἀλγεινὰ ἔτη ἐζήσαμεν ἐν τῇ φυλακῇ, καθ' ἃ ἡ ἀναρχία εἶχε στήσει τὸν αἱματηρόν της θρόνον, τὴν λαιμοτόμον, ἐπὶ τῆς δυστυχοῦς μου πατρίδος. Ἡ Σύνοδος κατέστρεψε τὰ πάντα καὶ ἐξαπέστειλε τοὺς δημίους της ἐκ Παρισίων εἰς ὅλας τὰς λοιπὰς σημαντικὰς πόλεις τῆς Γαλλίας. Ὁ Λεβὼν ἦλθεν εἰς τὸ Ἀρράς · τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ τέρατος δὲν θέλει ποτὲ λησμονηθῇ εἰς αὐτὴν τὴν πόλιν, ἐνόσῳ μένει ἐκεῖ λίθος ἐπὶ λίθου. Αἱ φυλακαὶ ἐπληρώθησαν · ἡ δολοφόνος μηχανὴ ἐστήθη καὶ ἤρχισε τὴν αἱματηράν της ἐργασίαν. Καθ' ἐκάστην ἐπρομήθευον αἱ φυλακαὶ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου, καὶ καθ' ἐκάστην ἐπληροῦντο διὰ νέων θυμάτων τοῦ μίσους καὶ τῆς σκληρότητος τοῦ μισαροῦ Λεβὼν. Ὁ πατήρ μου καὶ ἐγὼ εἴχομεν ἐνοικιάσει παρὰ τοῦ δεσμοφύλακος ἐν ἰδιαιτέρον δωματίον, καθότι πρὶν ἀναχωρήσωμεν ἐκ Ρουζμὸν εἴχομεν λάβει μαζὴ μας χρήματα.

« Πρωτὶαν τινὰ, ἐνῷ εἰσπληρόμεθα κατὰ τὸ σύνηθες εἰς τὴν κοινὴν αἴθουσαν, ἵνα ἀποχαιρετήσωμεν τοὺς κατοίκους καὶ ἀναζητήσωμεν φίλους ἢ γνωρίμους μεταξὺ τῶν νεοελθόντων, τὰ

βλέμματά μου ἔπεσαν αἰφνης ἐπὶ ἐνὸς ἐκ τῶν τελευταίων· ἦτον ἡ Ἀννέτα! Ἐδραμον πρὸς αὐτὴν, ἐκείνη ἔπεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου, βαλοῦσα κραυγὴν. — « Ὁ θάνατος, ἀγαπητὴ μου, ἀνέκραξα, μᾶς καθιστᾷ ὅλους ἴσους! Τώρα εἶσαι ἰδική μου εἰς τὴν αἰωνιότητα. » — « Εἰς τὴν αἰωνιότητα! » — ἀπῆντησε ταπεινῇ τῇ φωνῇ. Ἡ δυστυχία σκληρύνει πολλάκις, ἀλλὰ πραῦνει, ἐξευγενίζει ἐπίσης τὰς καρδίας· μᾶς περιεκύκλωσαν μετὰ διαφέροντος, μᾶς συνεχάρησαν καὶ μᾶς συνελυπήθησαν. « Ταλαίπωρον πλάσμα! » τῇ εἶπον, « ποῖον εἶναι τὸ ἔγκλημά σου; » — « Ὅτι σὲ ἠγάπησα, » ἀπεκρίθη. « Πηγαίνωμεν εἰς τὸν πατέρα μου, » ἀνέκραξα, « τώρα θὰ εὐλογήσῃ τὴν ἀγαπητὴν τοῦ υἱοῦ του. Πᾶσα διαφορὰ γένους κατηργήθη· καλοὶ μόνον καὶ κακοὶ ὑπάρχουν. Ἀφοῦ δ' αὐτοὶ εἶνε νικηταί, πρέπει ἐκεῖνοι νὰ συσφιχθῶσι στενώτερον. » Ὁ πατήρ μου τὴν ἐδέχθη μ' ἀνοικτὰς ἀγκάλας, λέγων: « Ἀννέτα, ἐγκρίνω τὸν ἔρωτά σας, διότι τὸ μεταξύ μας μεσότοιχον ἔπεσεν, ἀγαπᾶσθε ἀμοιβαίως! συλλογίσθητε ὅμως ὅτι ὁ γάμος σας θὰ τελεσθῇ πέραν τοῦ τάφου. » Ἐζήτησα νὰ μάθω τὰ συμβάντα τῆς Ἀννέτας, καὶ μοὶ διηγήθη τὰ ἐξῆς.

« Ἀφ' οὗτου ἀφῆκα τὸ Ρουζμὸν, ὅπου ἔμενεν ἡ εὐτυχία μου, ἔζησα ἄρκετὰ εὐαρέστως εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐντίμου Λεφέβρ. Ἡ ἀστυκὴ του τάξις τὸν ἐπροστάτευσεν ἱκανὸν χρόνον κατὰ πάσης ὑποψίας, καὶ καταδιώξεως· ἀλλ' ἦτο πλούσιος, καὶ τοῦτο τὸν ἀπώλεσε. Πρὸ δύο ἡμερῶν τῷ ἀνήγγειλαν κρυφίως ὅτι εἶχει καταμηνυθῇ ὡς ἀποδεχθεὶς τὰς συναλλαγματικὰς, ὅσας εἶχον ἐκδώσει ἐπὶ αὐτοῦ οἱ μετανάσται ἐκ τῆς ἁλλοδαπῆς. Συνέλεξεν ὅσα εἶχεν ὀλίγα μετρητὰ καὶ κοσμήματα καὶ ἔφυγε νὰ κρυβῇ εἰς τινὰ φίλον του, εἰς τὴν ἐξοχὴν, ἀναθέσας τὸ ταμεῖόν του εἰς πιστὸν ὑπάλληλον καὶ τὴν περὶ τῆς οἰκίας καὶ

τῶν τέκνων του φροντίδα εἰς ἐμέ. Εἰκοσιτέσσαράς ὥρας διήλ-
 θον ἐν ἀλγεινῇ προσδοκίᾳ. Τὴν πρῶταν ἀνοίγει βιαίως ἡ θύρα,
 καὶ ἄνθρωπός τις μὲ τριμμένον ἔνδυμα, κονισσκεπῇ πῖλον,
 μακρὰν ναυτικὴν ἀναξυρίδα καὶ κοντὰ καὶ πλατέα ὑποδή-
 ματα, εἰσέρχεται συνοδευόμενος ὑπὸ τεσσάρων ἐθνοφυλάκων.
 Ἀνέκραξεν εἰσερχόμενος : « Ποῦ εἶναι ὁ Λεφέβρ; » — « Δὲν
 εἰξεύρω, πολῖτα. » — « Εἶσαι σύζυγός του; » — « Ὁχι, » —
 « Κόρη του; » — « Ὁχι. » — « Ἐρωμένη του; » — « Εἶμαι
 πολῖτις γαλλίς, » εἶπον. — « Καλὰ, » ἐξηκολούθησε, « θέλεις
 νὰ μ' ἀγαπήσης; Εἶμαι ὁ Λεβὼν, μέλος τῆς ἐθνικῆς Συνελεύ-
 σεως, ἀντιπρόσωπος τοῦ κυριάρχου λαοῦ, καὶ πρόμαχος τῆς
 ἐλευθερίας. Πολῖται τοῦ Ἀρράς! » εἶπεν ἔπειτα, στρέφόμενος
 πρὸς τοὺς ἐθνοφύλακας, « κυττάξετε νὰ εὕρητε εἰς ποίαν γω-
 νίαν τῆς οἰκίας εἶνε κρυμμένος ὁ ἀριστοκράτης. » Ἐρευνῶσι
 πανταχοῦ· εἶτα δ' ἀποτείνεται πάλιν πρὸς ἐμέ· « Πολῖτις,
 μ' ἀρέσκεις. Θέλεις νὰ μ' ἀκολουθήσης καὶ νὰ καταστήσης τὰ
 ἐπίπονα ἔργα μου ἐλαφρότερα καὶ εὐαρεστότερα; Θέλεις νὰ
 γίνῃς παράκοιτις ἐνὸς ἀληθοῦς δημοκράτου; » Ἐγείρομαι μετὰ
 λύσσης καὶ κράζω : — « Ὁχι, ποτέ. » Ἐμειδίασε καὶ εἶπε θω-
 πεύων τὸν μύστακά του : « Καλὰ, λοιπὸν τί προτιμᾷς νὰ
 ἐναγκαλισθῇς ἐμὲ ἢ τὴν λαιμοτόμον; » — « Αὐτήν. » —
 « Πολὺ καλὰ! εἶσαι πολῖτις ἐλευθέρα· ἅς γείνη κατὰ τὸ θέλημά
 σου! » Εἰς φύλαξ εἰσέρχεται, καὶ ὁ Λεβὼν τῷ λέγει : « Ἰδοὺ
 μία ἀπ' ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι ρίπτουν τὰ χαρτιὰ εἰς τοὺς μετα-
 νάστας! » — « Πολὺ πιθανὸν, ὑπολαμβάνει ἐκεῖνος, διότι ἔμεινε
 πολὺν καιρὸν εἰς τοὺς Σαρὸστ, εἰς Ρουζμόν. » — « Θαυμάσια! »
 ἀνακράζει ὁ Λεβὼν. « Εἶναι καὶ οἱ δύο ἐδῶ εἰς τὴν φυλακὴν
 καὶ περιμένουν τὴν ἀξίαν των τιμωρίαν· ἅς ὑπάγῃ ἡ ἐλεήμων
 αὐτὴ ἀδελφὴ νὰ τοὺς παρηγορήσῃ! Ἐμπρὸς, φῶς μου! γρή-

γωρα θὰ χωρεύσης τὴν Carmagnole! » Ὁ ἐθνοφύλαξ κάμνει ἐν βῆμα χοροῦ καὶ μοὶ προσφέρει τὸν βραχίονα, λέγων ἐμπαικτικῶς· « Κυρία, ἐπιτρέψατε νὰ σᾶς καλέσω εἰς τὸν χορόν! » Ἀπωθῶ τὸν βραχίονά του καὶ τρέχω πρὸ αὐτοῦ εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπου μ' ἀνέμενεν ἡ εὐτυχία νὰ σ' ἐπανίδω. »

« Τὴν ἐπαύριον μᾶς ἔφεραν τὸν γηραιόν μας τοῦ Ρουζμόν ἐφημέριον, ἀληθῆ παρήγορον δι' ἡμᾶς, γενναῖον ὁδηγὸν διὰ τὴν φοβεράν ὁδὸν ἣτις ἠπεῖλει ν' ἀνοιγῇ ὅσον οὕπω πρὸ ἡμῶν. Ἀνεκάλυψεν ἐντὸς ὀλίγου τὴν μετὰ τῆς Ἀννέτας σχέσιν μου, καὶ εἶδεν ὅτι ὁ πατήρ μου τὴν ἐνέκρινε. « Κύριε λοχαγέ, » μὲ εἶπε μίαν ἡμέραν, « ἀγαπᾶτε τὴν Ἀννέταν καὶ ἀνταγαπαῖσθε· ὁ ἔρως σας εἶνε ἀγνός, διότι τείνει πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἄς ἀγιασθῇ καὶ ἐδῶ κάτω διὰ τῆς θρησκείας! Ἄς σᾶς ἐνώσω διὰ τοῦ ἱεροῦ δεσμοῦ τοῦ γάμου! Ὅχι ὡς ἐρασταὶ ἀλλ' ὡς σύζυγοι πρέπει νὰ παρρησιασθῇτε πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ παντοδυνάμου! » Ἡ σκέψις αὕτη, ἣτις δὲν μ' εἶχεν ἐπέλθει ἔτι ἐξήγειρε τὰ βιαιότερα τῆς ψυχῆς μου αἰσθήματα. Ἡ Ἀννέτα σύζυγός μου! καὶ ὅμως ἀγνή καὶ ἀγία ὡς ἄγγελος ὡς ψυχὴ ἐξηγιασμένη! ἡ ἰδέα αὕτη εἶχε τι γλυκὺ καὶ ὑψηλὸν ἐν τῷ παραδόξῳ της. Ἀλλ' ἡ στενωτέρα αὕτῃ ἔνωσις δὲν καθίστα πικρότερον τὸν θάνατον; Ἄν μάλιστα ὁ εἰς ἐπέζη τοῦ ἄλλου;... Οἱ δισταγμοί μου ἐν τούτοις διελύθησαν πρὸ τῆς γλυκείας ἐλπίδος ὅτι ἤθελον δυνηθῇ νὰ καλέσω τὴν Ἀννέταν γυναῖκά μου, ἔστω καὶ διὰ μίαν μόνην ἡμέραν. Ἐλαλήσαμεν περὶ τούτου εὐθὺς εἰς τὸν πατέρα μου, ὅστις συνεμερίσθη τὴν γνώμην τοῦ σεβασμίου μας φίλου. Ἡ Ἀννέτα ἀκούσασα ταῦτα, ἠρνήθη, ἔφερεν ἐνστάσεις· εὔρε τὴν ἰδέαν μας παράτολμον, θρασύτητα κατὰ τῶν ἀνεξερευνήτων βουλῶν τῆς προνοίας, ἣτις ἐφαίνετο μὴ θέλουσα νὰ μᾶς παραχωρήσῃ εὐτυχέστερον σύνδεσμον εἰς αὐτὴν

τὴν ζωὴν. Ἀλλὰ πῶς ν' ἀντιστῇ εἰς τὰς παρατηρήσεις τοῦ ἱερέως, εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ ἐραστοῦ; Ἐνυμφεύθημεν λοιπὸν ὅσον ἐπιστήμως ἦν δυνατὸν ἐντὸς φυλακῆς. Τὸ συνοικέσιον ἐτελέσθη ἐντὸς τῆς κοινῆς αἰθούσης, καὶ ὅλοι οἱ συνδεδεσμένοι μας μᾶς συνεχάρησαν, δεικνύοντες τοσαύτην χαρὰν, ὅσην ἂν ἤμεθα ἐντελῶς ἐλεύθεροι, ὁ δὲ ναὸς ἐκεῖνος τοῦ θανάτου ἀντήχησεν εἰς φαιδρὸν ἐορτάσιμον θόρυβον. « Καλὰ κάμνεις, ἀδελφέ! » μ' ἐφώναξεν εἰς πρῶν συστρατιώτης μου, « πρέπει νὰ γελαῖ κανεὶς μὲ τὸν θάνατον, καὶ νὰ τοῦ κλέπτῃ ὅσας τέρψεις δύναται νὰ παράτῃ ἀκόμη ἡ ζωὴ. » Ὁ πατήρ μου ἐξέβαλε μερικὰ λουδοβίγια ἀφ' ὅσα εἶχε κρύψει μεταξὺ τῶν πάτων τῶν ὑποδημάτων του, καὶ μετ' ὀλίγον ἄφθονος ἐστίασις συνεκάλεσεν ὅλους τοὺς φυλακισμένους εἰς εὐωχίαν, ἣτις δια δέκα ἐξ αὐτῶν ὑπῆρξεν ἡ τελευταία.

« Πρὸς τὸ τέλος τοῦ συμποσίου, ὅταν οἱ συμπόται ἦσαν φαιδρότατοι καὶ προέπινον ζωηρότατα, ὁ καθημερινὸς μας ξένος εἰσῆλθεν, ὁ ἄνθρωπος δηλαδή ὅστις ἤρχετο εἰς ἀναζήτησιν τῶν ἐνώπιον τοῦ ἐπαναστατικοῦ δικαστηρίου καλουμένων προσώπων, ὅθεν μόνη ἔξοδος ὑπῆρχεν ἡ πρὸς τὴν λαιμοτόμον ἄγουσα. Ἰδόντες τὸν ἄγγελον τοῦ θανάτου ἐσίγησαν πάντες, καὶ τὰ πλήρη ποτήρια ἀπετέθησαν εἰς τὴν τράπεζαν. « Τίνος ἦλθεν ἡ σειρά; » διελογίσθησαν ὅλοι. Ἡ Ἀννέτα ἤρπασε τὴν χεῖρά μου. « Ἄχ θεέ μου! Λουδοβῖκε! » εἶπε περίτρομος. Ὁ Χάρων — οὕτω τὸν ὠνομάζομεν — ἤνοιξε τὸ χαρτίον του καὶ ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ τὰ ὀνόματα τῶν θυμάτων. Τὸ πρῶτον ἦτο· Λουδοβῖκος! Ἡ Ἀννέτα ἔβαλε κραυγὴν, μ' ἐσφιγξεν εἰς τὰς ἀγκάλας της, κ' ἐκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους μου, ὥς ἂν ἤθελε κατορθώσει οὕτω νὰ μὴ ἀκούσῃ τὸν φοβερὸν ἦχον τοῦ ὀνόματός μου. « Λουδοβῖκος, ... Λουδοβῖκος...

Βεθ...» — ἐψιθύρισεν ἐκεῖνος καὶ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσῃ τὸ ὄνομα. Ὅποία φοβερά προσδοκία! Προσεκτικός τις θεατῆς ἠδύνατο νὰ μετρήσῃ πόσοι ἐξ ἡμῶν ὠνομάζοντο Λουδοβῖκοι. Νέος τις, πρῶην ἔμπορος, ἠγέρθη ἀνυπόμονος καὶ εἶπε· «Κρῖμα νὰ μὴν εἰξεύρουν ν' ἀναγινώσκουν οἱ ὑπάλληλοι τοῦ κράτους. Ἐγὼ ὠνομάζομαι Λουδοβῖκος, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ἂν εἶνε σήμερον ἡ σειρά μου.» Πλησιάσας δὲ, ἀνέγνωσεν ἄνωθεν τοῦ ὄμου τοῦ Χάρωνος· «Λουδοβῖκος Βεθουλιέ! καλὰ! εἶνε τὸ ὄνομά μου,» εἶπε, καὶ ἐπιστρέψας εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐπλήρωσε τὸ ποτήριόν του, ὕψωσεν αὐτὸ καὶ ἀνεφώνησε παιδρῶς· «Κύριοι καὶ κυρίαι! μὲ συγχωρεῖτε ὅτι σπουδαία ὑπόθεσις μ' ἀναγκάζει ν' ἀφήσω τὸ συμπόσιον αὐτό· χαίρετε ὅλοι καὶ καλὴν ἐντάμωσιν!» Ἐκένωσε τὸ ποτήριόν του καὶ προσέθηκε· «Λοιπὸν, φίλτατε κυβερνήτα, ποῖοι ταξιδεύουν μαζή μας;» — «Πέτρος Γκρινιώ.» Εἷς καλλωπιστῆς, πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως διακρινόμενος μεταξὺ τῶν ὠραιότερων νέων τῆς πόλεως, ἠγέρθη καὶ εἶπε· «Παρών! Λέγουν ὅτι ἡ κίνησις μετὰ τὴν τράπεζαν ὠφελεῖ· θὰ ἔχω τοῦλάχιστον κάμμιαν σύντροφον;» — «Βεβαιότατα,» ἀπῆντησεν ὁ Χάρων, «ἰδοὺ μία· ἡ Ἐρρίκέτα Προῦνελ!» Ὠραία τις ὠχρὰ καὶ κατηφὴς νεᾶνις ἠγέρθη καὶ ἀπώθησε τὸ κάθισμά της· πορφύρα ἐχύθη ἐπὶ τὸ μέτωπόν της, καὶ ἀπροσδόκητος χαρὰ ἐφώτισε τὴν μορφήν αὐτῆς. «Λοιπὸν δεσποινίς, ἀνέκραξεν ὁ καλλωπιστῆς, θὰ χορεύσωμεν τοῦλάχιστον ἡμεῖς οἱ δύο.» — «Φραγκίσκος Δερούτ!» ἐξηκολούθησεν ὁ Χάρων. Ἄνθρωπος προβεβηκὼς τὴν ἡλικίαν, πρῶην ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ, ἐστράφη νὰ θεωρήσῃ τὸν ἀπαγγέλλοντα. «Εἶμαι εὐθὺς ἑτοιμος δι' ἀπόπλουν, εἶπε μὲ φωνὴν ὑπόκωφον, κ' ἐκένωσε τὸ τρυβλίον καὶ τὴν φιάλην του. «Μαρία Μουδών!» ἀπηγγέλθη πάλιν, καὶ κόρη δεκα-

πενταετῆς ἐλειποθύμησεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός της.
« Ἄ τύραννοι! » ἀνέκραξεν αὕτη, « διατὶ δὲν ἐκλέγετε τὴν
δυστυχῇ μητέρα; » — « Κυρία, παρετήρησεν ὁ καλλωπιστής,
« αἱ νεώτεραι καὶ ὠραιότεραι προτιμῶνται. » — « Βαπτι-
στῆς Ῥαμονέρ! » ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον ὄνομα, καὶ ὁ κῆρυξ
ἐδίπλωσε πάλιν τὸν ἀπαίσιον κατάλογον.

« Οἱ κατάδικοι ἀνεχώρησαν μετ' ὀλίγον, δεθέντες τὰς χεῖρας
καὶ ἀποχαιρετίσαντες τοὺς προσφιλεστέρους των· ὁ δὲ καλλω-
πιστής παρερχόμενος δὲν ἐκρατήθη νὰ εἴπῃ ἀστειότητά τινα
εἰς τὴν νεόνυμφον. Οἱ λοιποὶ ἔμειναν ἔτι ἐπὶ τινα χρόνον βυ-
θισμένοι εἰς κατηφῇ τινα ῥέμβησιν, μέχρις οὗ ὁ συστρατιώτης
μου πρῶτος ἀνέλαβε θάρρος κ' ἔλυσε τὴν σιγὴν: « Φίλοι! »
εἶπε, « ἰδοὺ εἰκοσιτέσσαρες ὧραι ἀκόμη κερδημέναι· μὴ τὰς
σπαταλῶμεν εἰς θρήνους. Συλλογίσθητε ὅτι ἐδῶ τελεῖται γά-
μος, καὶ οἱ νεόνυμφοι πρέπει νὰ βλέπουν φαιδρὰ πρόσωπα. »
Εἶτα ἐγέμισε τὸ ποτήριόν του κ' ἤρχισε ψάλλων εὐθυμον ᾠσμα.
Ἐνηγαλίσθη τὴν σύζυγόν μου μὲ μίγμα τι χαρᾶς διὰ τὴν
βραχεῖαν ἀναβολὴν τῆς ἀγωνίας διὰ τὸ μελανὸν καὶ θυελλο-
φόρον μέλλον. Ὁ πατήρ μου ἦλθε καὶ μᾶς ἡσπάσθη ἀμφο-
τέρους!... »

Ὁ ἀγαπητὸς Λουδοβίκος, — δὲν ἤμπορῶ νὰ συνειθίσω τ' ὄ-
νομα Σαρὸστ, — εἶχε φθάσει αὐτοῦ τῆς διηγήσεώς του ὅτε
δύο μικραὶ λευκαὶ χεῖρες ἐκάλυψαν τοὺς ὀφθαλμούς του· τὰς
ἔφερε πρὸς τὰ χεῖλη του καὶ τὰς ἐφίλησεν· ἦτο ἡ Λουίζα.
Μ' ἐλαφρότητα συλφίδος εἶχε πλησιάσει εἰς τὸν σκάμνον ὅπου
ἐκαθήμεθα. Μ' ἐθεώρησεν ἀτενῶς ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, εἶτα ἔφερεν
ἐπὶ τῶν παρειῶν μου τὸ μανδύλιόν της καὶ εἶπε μ' ἐπαγωγὸν
μειδίαμα: « Βλέπω ὅτι αὐτὸ τὸ δάκρυ ἀνήκει εἰς τὴν οἰκογέ-
νειαν Σαρὸστ· Παπᾶ! ἐδιηγήθη βέβαια τὴν ἱστορίαν μας εἰς

τὸν ἀξιαγάπητον αὐτὸν βάρβαρον; » Ἐκεῖνος ἔλαβε τὴν χεῖρα μου καὶ τὴν ἔθλιψε τρυφερῶς, κλίνων τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπισθεν ἵνα δεχθῇ τοὺς ἀσπασμοὺς τῆς κόρης του. « Κ' ἐμέ, παπᾶ! » εἶπε τότε γλυκεῖα καὶ θωπευτικὴ φωνή, καὶ ἡ σύζυγος του καθήσασα παρ' αὐτῷ τὸν ἐνηγκαλίσθη τρυφερώτατα. Τί χαριτωμένη οἰκογένεια!

Ἀφοῦ ἐγευματίσαμεν, ἐδέησε ν' ἀναχωρήσω· μὲ χρειάζεται ὅμως τὸ τέλος τῆς ἱστορίας του καὶ θὰ τὸ μάθω αὔριον. Ὅ,τι ἤκουσα μέχρι τοῦδε μὲ φαίνεται πλάσμα, δὲν δύναμαι νὰ φαντασθῶ ὅτι ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Ρουζμὸν εἶνε τὰ εἰς θάνατον καταδικασμένα ἐκεῖνα θύματα, καὶ φλέγομαι ὑπὸ περιεργείας νὰ μάθω διὰ τίνος ἀπιστεύτου τρόπου ἐσώθησαν. Ἐν τούτοις δὲν ὀνειρεύομαι ἄλλο, ἢ δημοκράτας, ἐπαναστατικὰ δικαστήρια, λαιμοτόμον καὶ... γάμους. Ἡ κεφαλὴ μου γυρίζει.

χαῖρε, ΦΡΙΔΕΡΙΚΕ.

Βουσαῖν, Ἰούλιος 1816.

Φριδερίκε! εἶμαι ἐρωτευμένος! πρὸ καιροῦ παρετήρησα ὅτι κατ' ἐμὲ ἔλειπε, κατ' ἀρχὰς τὸ ἀπέδωκα εἰς μελαγχολίαν, ἔπειτα ἐφοβήθην μήπως ἦτο ἀρχὴ στηθικοῦ τινος νοσήματος· ἀλλὰ τῶρα εἰξεύρω ὅτι δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἔρως — ἀγαπῶ τὴν μάγισσαν ἐκείνην, τὴν Λουίζαν, — χωρὶς αὐτὴν θ' ἀποθάνω — χαῖρε! — Ἐν τούτοις πρόσμεινε ὀλίγον! ἔχω καὶ ἄλλα νὰ σὲ διηγηθῶ, ἂν τὸ κατορθώσω· — εἶνε πάντοτε ἐκεῖ ἐμπρὸς μου· βλέπω παντοῦ τὴν μικράν της μορφήν· ἰδέ· εἶνε ἐδῶ, εἰς τὸ ἄκρον τοῦ καλάμου μου καὶ χορεύει μεταξὺ τῶν γραμμῶν τὰς ὁποίας γράφω. — Κάθησε λοιπὸν ἡσυχά, μικρὰ τρελλή, καὶ ἄφες με νὰ γράφω εἰς τὸν φιλτατόν μου Φριδερίκον! Ἐμβα,

ἂν θέλῃς, εἰς τὴν καρδίαν μου, καὶ μὴ μὲ ταραττῆς ἐνόσω γράφω! Καλὰ! μεῖνε αὐτοῦ!

Ποῦ εἶχε φθάσει ὁ Λουδοβϊκὸς μας εἰς τὴν διήγησίν του; Ἄ! ἐνθυμήθην! εἰς τὸν γάμον ἐντὸς τῆς φυλακῆς. Τὸν ἀφήνω καὶ πάλιν λαλοῦντα μόνον του.

« Ἀφοῦ ἠγέρθημεν τῆς τραπέζης, ὁ πατήρ μου, ὁ ἱερεὺς καὶ ἡμεῖς οἱ δύο σύζυγοι ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸ δωμάτιόν μας, ὅπου ἐμείναμεν ὅλην τὴν ἡμέραν. Δὲν θέλετε ἴσως τὸ πιστεύσει, καὶ ὅμως, ἐνῶ ὁ φονικὸς σίδηρος ἐκρέματο ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μας, ἐτρέφομεν ἔτι τὴν ἀπότολμον ἐλπίδα νὰ σωθῶμεν, ὅπερ ἦτο ἐπίσης πιθανὸν ὡς τὰ φανταστικά τῶν πυρεσσόντων ὄνειρα.

« Κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ἐσπερινοῦ μας χωρισμοῦ ὁ πατήρ μου ὑπνωττεν ἤδη, ὁ δὲ ἱερεὺς ἠγέρθη, ἵνα μᾶς εὐχηθῇ τὴν καλὴν νύκτα καὶ ὁδηγήσῃ τὴν Ἀννέταν εἰς τὸ δωμάτιον, ὅπερ εἶχον ἐνοικιάσει δι' αὐτὴν παρὰ τοῦ δεσμοφύλακος. Ἀφῆκα φλογερὸν φίλημα εἰς τὰ χεῖλη της, λέγων· « Ὑπνον ἐλαφρὸν, ἀγαπητή μου, » καὶ ἠθέλησα νὰ τὴν ἀσπασθῶ καὶ ἐκ δευτέρου, ἀλλὰ ὁ γέρων ἱερεὺς μ' ἀπώθησεν ἠρέμα· « Υἱέ μου, εἶπε, ἀνήκει ἤδη εἰς τὸν οὐρανὸν, ἡγιάσθη! — Ἀγάπα Ἀβελάρδε, ἀλλ' ἀρνήσου τὴν Ἐλουϊζαν σου, » καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη κατόπιν των.

« Ὁ πατήρ μου ἐκοιμᾶτο ἤδη βαθὺν καὶ ἡσυχον ὕπνον, ἐγὼ δ' ἐκαθήμην εἰς τὸ ἄκρον τῆς κλίνης μου, ἐξυπνος καὶ ὅμως ὄνειρευόμενος, ὅτ' αἴφνης ὁ Λαφῶς, ὁ ὑπολοχαγὸς τῶν θωρακοφόρων, παρίσταται ἐμπρὸς μου, χωρὶς νὰ ἐννοήσω πότε εἰσῆλθε. « Σαρὸστ, » μοὶ λέγει ταπεινῇ τῇ φωνῇ, « τί κάμνεις ἐδῶ; ἡ σύζυγος σὲ περιμένει πρὸ καιροῦ, καὶ σὺ μονάζεις ἐδῶ ὡς ἀναχωρητής; » « Λαφῶς, » ἀπήντησα, « τί σκέψεις εἰν' αὐταί, εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου; » — « Καὶ μήπως, ἐλεύθεροι ἢ φυλακισμένοι, δὲν εἴμεθα πάντοτε εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου;

σήμερον ὁ γάμος, αὔριον ἢ κηδεία· αὐτὸ συμβαίνει καὶ χωρὶς λαιμητόμον· ἂν ἐσυλλογίζετό τις αἰωνίως τὸν θάνατον, ὅστις θὰ πνίξῃ ἴσως τοὺς τυράννους μας πρὸ ἡμῶν, δὲν ἤθελε ποτὲ νυμφευθῇ, καὶ ἤθελεν ἀφήσει νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Εἶσαι νεόνυμφος, πολεμιστὴς, ἱππότης γάλλος, καὶ φοβεῖσαι τὸν θάνατον; » — « Ἄχ ἀγαπητέ μου σύντροφε, » εἶπον μετὰ στεναγμοῦ, « μὴ μὲ πειράζῃς! ἡ λαιμοτόμος εἶνε ὅπισθεν τῆς νυμφικῆς κλίνης. » — « Εἶνε καὶ ὅπισθεν τῆς ἰδικῆς σου, » προσέθηκε δυσθύμως, « ἀπόλαυσε ὅσον δύνασαι! ὅσον βραχύτερος εἶνε ὁ καιρὸς σου, τόσον ὀλιγώτερον ἔχεις νὰ χάσῃς· λάβε λοιπὸν ὅτι σοὶ προσφέρεται! δεῖξε εἰς τὸν θάνατον ὅτι γελαῖς μαζί του, ἢ εἰς τὴν πρόνοιαν ἂν θέλῃς καλλίτερον, ὅτι δὲν ἀπηλπίσθῃς ἀκόμη. » Ἐσβυσε τὸ φῶς, μ' ἔλαβεν ἀπὸ τὸν βραχίονα, καὶ μ' ἔσυρε μαζί του· ἐγὼ δ' ἀφέθην, καὶ παρηκολούθουν ὡς μεθυσμένος. Πλησίον τῆς θύρας τῆς Ἀννέτας εὔρον τὴν γυναῖκα τοῦ δεσμοφύλακος κρατοῦσαν λύχνον, μοὶ προσεμειδίασεν, εἰσήγαγεν μίαν κοινὴν κλεῖδα εἰς τὸ κλεῖθρον καὶ ἤνοιξεν ἀψοφητί· ὁ Λαφῶς, μὲ ὥθησε καὶ ἐπανεκλείσε τὴν θύραν.

« Ἡ τύχη μᾶς ἀφῆκεν ὀκτὼ ἡμέρας, τὴν ἐννάτην ὅμως ἐσήμανεν ἡ ὥρα τοῦ χωρισμοῦ. Ὁ Χάρων μᾶς ἀνέγνω κατὰ τὸ σύνηθες τὰ ὀνόματα τῶν θυμάτων. Τρία ἀδιάφορα ἀνεγνώσθησαν, τὸ τέταρτον ἦτο· Ἀννέτα Δυβοά! ἔπεσα ἀναίσθητος, καὶ οὐδ' ἠσθάνθην τὸ τελευταῖον φίλημα, ὅπερ ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ μετώπου μου. Φλογερὸς πυρετὸς μὲ κατέλαβεν, ὅστις ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας μ' ἐστέρησε τοῦ σκέπτεσθαι καὶ μ' ἐθύθισεν εἰς εὐδαίμονα λήθην. Ὅταν τέλος ἀνέλαθον, μ' ἐφάνη ὅτι ἐκοιμήθην μακρὰ ἔτη· ὁ γάμος μου, ἡ παροδική μου εὐτυχία εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς συζύγου μου, ἡ ἀναχώρησίς της, ὅλα ταῦτα πα-

ρῆλθον πρὸ τῆς μνήμης μου ὡς ὄνειρον νεανικὸν πρὸ καιροῦ ἀποπτάν. Εὐτυχὴς πλάνη! ὁ χρόνος, ὁ θεραπεύων ὅλας τὰς πληγὰς, τοσοῦτον εἶχε διαρκέσει εἰς τὴν ἀσθενειάν μου, ὥστε μ' ἐφάνη ὅτι ἡ βαθεΐα μου πληγὴ εἶχεν ἤδη ἐπουλωθῇ, καὶ ἦτον ἐπομένως ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνος καὶ ὀδυνηρά. Ἄνευ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς νάρκης, καὶ τοῦ σωματικοῦ μου κόπου, δὲν ἤθελον βεβαίως ἐπιζήσει τῆς καταστροφῆς ἐκείνης, — τί λέγω; ἡ ἀσθένεια αὕτη ἔσωσε καὶ ἐμέ καὶ τὸν πατέρα μου τῆς λαιμοτόμου. Θὰ ἰδῇτε πῶς.

« Ἀφοῦ ἀνέλαβον, πρῶτον ἐζήτησα τὸν καλὸν μας ἐφημέριον, καὶ δεύτερον τὸν Λαφῶς· τὸ ὄνομα τῆς Ἀννέτας δὲν ἦλθε πλέον εἰς τὰ χεῖλη μου· εἶχε ταφῇ ἐπὶ τῆς καρδίας μου, ὡς ἅγιον καὶ ἀπόκρυφον, φυλασσόμενον διὰ τὴν αἰωνιότητα! Ὁ πατήρ μου, συνέπλεξε τὰς χεῖρας, ὕψωσε τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν· « Ἐκεῖ ἐπάνω, υἱέ μου! ὁ Θεὸς ἃς ἀνταμείψῃ τὰς εὐγενεῖς αὐτὰς καρδίας, αἵτινες ὑπέστησαν τὸν θάνατον διὰ σέ καὶ τὸν πατέρα σου! Ἄκουσε κ' εὐλόγησε τὴν μνήμην των. Προσκύνησε τὴν θεῖαν πρόνοιαν, ἥτις σ' ἀνακαλεῖ εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν δὲν εἶχον ἰδεῖ ἀπὸ εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν τοὺς φίλους μας, οἵτινες ἡγρύνουν ἐφ' ἡμῶν καὶ μᾶς ἐπεριποιοῦντο ἀλληλοδιαδόχως. Ἐνῶ ἐκοιμᾶσο εἰσῆλθον εἰς τὴν κοινὴν αἴθουσαν, ἔλλα δὲν τοὺς εἶδον· τοὺς ἐζήτησα καὶ εἰς τῶν καταδίκων μοι διηγήθη ὅτι εἶχον ἀποκεφαλίσθῃ τὴν προτεραίαν. Ὅταν ὁ κῆρυξ ἐκάλεσε τοὺς Σαρὸστ, πατέρα καὶ υἱόν, ὁ πάτερ-Τιρλεμὼν ἐπροχώρησεν ὑπὸ τ' ὄνομά μου, κ' ἔκραζεν ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς παρεστῶτας· « Υἱέ μου Λουδοβῖκε, ποῦ εἶσαι; » — « Ἰδού με, πάτερ μου, » ἀπῆντησεν ὁ Λαφῶς. Οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ κλητῆρες τοῦ δικαστηρίου δὲν ἐγνώριζον οὔτε αὐτοὺς οὔτε ἡμᾶς, οἱ δὲ λοιποὶ

φυλακισμένοι ἐσίγησαν καταπλαγέντες ἐκ τῆς ἡρωϊκῆς των αὐταπαρνήσεως. Ἦτο γνωστὸν ὅτι ὁ Λεβὼν ἔλειπεν ἀπὸ τοῦ Ἀρρᾶς ἐπὶ τινὰς ἡμέρας καὶ ἡ ἀπάτη των ἐπέτυχεν· ἐθανατώθησαν ἀντὶ ἡμῶν. Εὐσεβῇ Τιρλεμῶν! ἠκολούθησες τὸ παράδειγμα τοῦ σωτῆρος! ταλαίπωρε Λαφῶς! ἡ εὐγενὴς σου καρδία ἐν μόνον αἴσθημα ἠδύνατο πλέον νὰ χωρήσῃ, τὴν φιλίαν. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἶχε μάθει ὅτι ἡ μήτηρ του, ἡ ἀδελφή του καὶ ἡ μνηστή του εἶχον ἀποκεφαλισθῇ εἰς Νάντην. Ἄκουσε τώρᾳ, υἱέ μου, ποῖος γενναῖος φίλος μᾶς προσφέρει τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν! » Ἐσυρεν ἐκ τοῦ κόλπου του μικρὸν γραμματίον καὶ ἀνέγνωσεν· « Εὐεργέτα μου! ἐνθυμεῖσθε ἀκόμη τὸν Ἰωάννην Πετῇ; αὐτὸν ὅστις εἶχε τόσον ἀκαταμάχητον κλίσιν διὰ τὴν θάλασσαν, καὶ ὃν ἐδιδάξατε τὴν ναυτικὴν, ἐπρομηθεύσατε μ' ἐνδύματα καὶ χρήματα; Πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν κατέλιπον τὸ Ρουζμὸν, μεταβὰς εἰς Μαρτινίκαν, καὶ ἀπὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν ἤμην ἐγκατεστημένος ὡς ἔμπορος εἰς Δουανέξ, ἀφοῦ διέτρεξα μέγα μέρος τοῦ γνωστοῦ κόσμου, ὅτε ἡ ἐπανάστασις ἐξερράγη, καὶ μὲ παρέσυρεν εἰς τὸν στρόβιλόν της. Κατέλιπον τότε τὴν εἰρηνικὴν θέσιν μου διὰ τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, καὶ ἀπὸ τινων ἤδη μηνῶν εἰμ' ἐδῶ εἰς τὸ Ἀρρᾶς ὡς συνταγματάρχης. Ἐχω φιλίαν μ' ἐν τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου, ὅστις μ' ἔδειξε τὸν κατάλογον τῶν κρατουμένων εἰς τὰς φυλακὰς καὶ τῶν ἀποκεφαλισθέντων· τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ἐπρόκειτο νὰ θανατωθῇτε σεῖς καὶ ὁ υἱός σας. Μετέβην λοιπὸν εἰς τὸ δικαστήριον ἵνα προσπαθήσω νὰ σᾶς σώσω, ἀλλ' ἀντὶ ἡμῶν βλέπω τὸν σεβάσμιον πάτερ-Τιρλεμῶν κ' ἓνα ἄγνωστον ἰδιοποιουμένους τὰ ὀνόματα σας. Ἐννοῶ τὰ πάντα καὶ σιωπῶ. Ἐμαθαν διὰ τινος φίλης — τ' ὄνομά της εἶναι ἀδιάφορον — ὅτι ζῆτε ἀμφότεροι καὶ δι' αὐτῆς ἐπίσης σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι τὸ μεσονύκτιον τῆς 13

τοῦ μηνὸς (μεθαύριον) θὰ ἦμαι πλησίον τῆς φυλακῆς. Αὐτὴ θὰ σᾶς βοηθήσῃ νὰ δραπετεύσητε· θὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου θὰ εὔρετε ἐνδύματα διὰ κατάλληλον μεταμφιεσμὸν καὶ πλαστὰ διαβατήρια, δι' ὧν θὰ περάσετε τὰ σύνορα. Γνωρίζω ὅτι εἰσθε ἀθῶοι τοῦ προσαπτομένου σας ἐγκλήματος καὶ ὅτι ὁ Λεβὼν εἶνε ἐχθρὸς σας πρὸ πολλοῦ. Ὑπῆρξατέ ποτε ὁ εὐεργέτης — ὁ πατήρ μου, — καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη εἶνε δημοκρατικὴ ἀρετὴ. Σᾶς παρακαλῶ νὰ καύσητε τὴν ἐπιστολήν μου, πρὸς ἀποφυγὴν συνεπειῶν. » Καὶ πραγματικῶς, ἅμα ὁ πατήρ μου μ' ἐκοινοποίησε τὸ περιεχόμενόν της, ἐκάη.

« Ὁ ἔρως πρὸς τὴν ζωὴν ἀνεζωογονήθη ἐντός μου, πρὸ πάντων ὅταν εἶδον πόσον ὁ πατήρ μου τὴν ἡγάπα ἔτι. Ἡ φυγὴ μας ἐσχεδιάσθη κ' ἐξετελέσθη· ἡ φίλη τοῦ Πετῆ, — ἡ ωραία κόρη τοῦ δεσμοφύλακος — μᾶς ἐβοήθησε κρυφίως, ὁ δὲ σωτὴρ μας μᾶς ὑπεδέχθη, καὶ διὰ τῆς βοηθείας του ἐφθάσαμεν ἐντὸς ὀλίγου ἀκωλύτως τὰ γερμανικὰ σύνορα.

« Ἀπεφασίσαμεν νὰ ζητήσωμεν ἄσυλον εἰς Δανιμαρκίαν, ἀφοῦ ὁ τόπος οὗτος μᾶς εἶχε συστηθῇ ὡς εὐάρεστος καὶ ἀσφαλὴς διαμονὴ διὰ τοὺς ξένους. Εἰς Ἀμβουῦργον ὁ ταλαίπωρος πατήρ μου προσεδόληθη ὑπὸ μαρασμοῦ, ἔνεκα τῆς λύπης καὶ τῶν ταλαιπωριῶν τῆς φυλακῆς καὶ τῶν δυσκολιῶν τῆς φυγῆς μας. Ἀπέθανε, φεῦ! καὶ τὸ σῶμα του ἐτάφη πέραν τοῦ Ἑλβα. Ἐξέπνευσεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου κ' ἔμεινα μόνος εἰς τὸν κόσμον, ἄπατρις, ἄστεγος, ἄνευ συγγενῶν καὶ σχεδὸν ἄνευ χρημάτων. Ἐλυπήθην καιρίως, ἀλλ' ἡ ὑγεία μου ἦτον ἔτι ἀρκούντως ἰσχυρὰ ὥστε ν' ἀντιστῇ εἰς ὅλον αὐτὸ τὸ βαρὺ ἄλγος. Μετέβην ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, πάντοτε πρὸς βορρᾶν ὅσω μακρότερα τοῦ τόπου τῶν δεινῶν μου, τόσω καλλίτερον. Ὡς εἰξεύρετε τὸ Ῥάνδερς ὑπῆρξε τὸ τέρμα τῆς ἐξορίας μου. »

Ἐδῶ μᾶς διέκοψαν καὶ πάλιν · ἐλπίζω ὅμως νὰ μάθω ἐντὸς ὀλίγου τὸ τέλος τῆς ἱστορίας του. Ἡ κυρία Σαρὸστ εἰσῆλθε καὶ τῷ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν μ' ἥθος περίπου κατηφές. Τὴν ἀνέγνωσε, συνέσπασε τὰς ὀφρὺς καὶ τὴν ἔθλιψε μεταξὺ τῶν χειρῶν του, βηματίζων πολλάκις ζωηρῶς περὶ τὴν αἴθουσαν, ἡσθάνθη ὅτι ἡ παρουσία μου ἐστενοχῶρει καὶ ἀπесύρθη. Διαβαίνων ἔφιππος πρὸ τοῦ κήπου, εἶδον τὴν Λουίζαν καθημένην ὑπὸ τὸ φύλλωμα, κλίνουσαν τὴν κεφαλὴν, καὶ κρατοῦσαν μανδύλιον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, — τὴν εἶδον ὀλολύζουσαν. Τότε, Φριδερίκε, ἐννόησα τὸ πάθος μου · ἄλγος δριμύ εἰσέβαλεν εἰς τὸ στήθος μου καὶ μὲ εἶπε · « Χριστιανέ! τὴν ἀγαπᾷς! » Ἀλλ' ἐκείνη; Ὁ διάβολος νὰ πάρῃ ὅλας τὰς φρουράς, τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὰ λογιστικὰ βιβλία, καὶ ὅ,τι ἔχει σχέσιν μὲ τὴν κατηραμένην αὐτὴν ὑπηρεσίαν! Μόλις μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας θὰ μάθω τὴν τύχην μου, — ἂν δὲν ἀποθάνω ἐξ ἀνυπομονησίας πρότερον.

*Ρουζμόν, Αὐγούστος 1816.

ΦΙΑΤΑΤΕ ΜΟΥ ΦΡΙΔΕΡΙΚΕ!

Σήμερον ἔχομεν.... ἂς ἰδῶμεν — ἐξ τοῦ μηνός · δὲν δύνασαι λοιπὸν νὰ λάβῃς τὴν ἐπιστολὴν μου εἰς τὰς ἐπτά. Κρῖμα! διότι τότε ἤθελα σὲ παρακαλέσει νὰ κενώσῃς μίαν βαύκαλιν τοῦ κάλλιτέρου σου οἴνου εἰς ὑγείαν τοῦ εὐγενοῦς καὶ διασῆμου λοχαγοῦ Χριστιανοῦ Ρόζενμπεργ καὶ τῆς χαριτοβρύτου δεσποινίδος Λουίζης Βεθύνου Σαρὸστ, οἵτινες τὴν ἡμέραν αὐτὴν σκοπεύουσι νὰ τελέσωσι τοὺς ἀρράβωνάς των. Ναὶ, ἀγαπητὲ ἱερεῦ! εἶμαι ὁ εὐτυχέστερος ἄνθρωπος ἐπὶ γῆς · ἡ Λουίζα μ' ἀγαπᾷ.

Ἀλλ' ἀληθινὰ, εἶσαι ὠραῖος νέος, τακτικὸς, θετικὸς, συστηματικὸς, μὴ ἀγαπῶν τὴν ῥαψωδικὴν στωμυλίαν · θὰ προσπα-

θήσω λοιπὸν νὰ μεταβάλω τὸ ἐρωτικόν μου κάλπασμα εἰς ἱστορικώτερον τρίποδον.

Ἰδοὺ ἡ ἱστορία.

Χθὲς ὑπῆγα εἰς Ρουζμόν· ὁ μέλλων πενθερός μου ἦτο κατὰ τὸ σύνηθες γλυκὺς καὶ προσηνὴς, ἀλλὰ μελαγχολικὸς ὀλίγον, — ἐπίσης ἡ μήτηρ καὶ ἡ Λουΐζα. Ἄς ἐξετάσω μὲ τρόπον, διελογίσθην κατ' ἑμαυτόν. Μένω μόνος μὲ τὸν πατέρα καὶ ἀρχίζω ὀλίγον τὴν ἀνακάλυψιν, — μανθάνω δὲ ὅτι δὲν δύναται ν' ἀνανεώσῃ τὸ ἐνοίκιον τῆς οἰκίας, ὅτι πρέπει νὰ τὴν ἀφήσῃ, ν' ἀφήσῃ τὸ Ρουζμόν, τὸ ἀγαπητὸν Ρουζμόν, τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του, ὅπου διήγαγε τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν, καὶ δεκαῆξ εὐδαίμονα ἔτη τῆς ὠρίμου του ἡλικίας. Ὁ ἰδιοκτήτης του ἀπέθανε, κληροδοτήσας αὐτὸ εἰς τοὺς Ἰησουΐτας. Καὶ δύναται μὲν ἡ οἰκογένεια νὰ ζήσῃ ἀνέτως, ἀλλὰ ν' ἀφήσῃ τὸ Ρουζμόν... — Τότε μ' ἐνέπνευσεν ἡ οὐρανὸς μίαν ιδέαν· ἐγείρομαι ὁρμητικῶς, δράττομαι τῶν δύο του χειρῶν καὶ τῷ λέγω· « Ἐχω ἐν ἄλλῳ Ρουζμόν εἰς Δανιμαρχίαν. » — Θλίβει τὰς χεῖράς μου ἐπὶ τοῦ στήθους του, δάκρυα βρέχουσι τὰς παρειάς του καὶ λέγει βραδέως! « Καλὰ δι' ἐμέ ἴσως, φίλτατε μου λοχαγέ! ἀλλά... » — Ἀφίνω τὰς χεῖράς του, ὁρμῶ εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου εὕρισκω τὴν μήτερα καὶ τὴν θυγατέρα καὶ ταῖς λέγω : — « Κυρία, Δεσποινίς! εἶμαι εὐγενὴς, ἔχω ἐν καλὸν κτῆμα, εἶμ' ἐλεύθερος, κύριος τῶν πράξεων μου! » Ἡ Λουΐζα ὠχρίᾳ· — « Ἐδῶ καταθέτω ὅλην μου τὴν ἐλευθερίαν, τὴν περιουσίαν, τὸ ξίφος μου εἰς τοὺς πόδας τῆς ἀγαπητῆς μου Λουΐζης. » — Ἡ κυρία Σαρὸστ ἐγείρεται μεγαλοπρεπῶς, ἐλαφρὸν ἐρύθημα ἐπιφαίνεται καὶ ἐξαλείφεται ἀλληλοδιαδόχως ἐπὶ τῆς εὐγενοῦς καὶ μεγαλοπρεποῦς μορφῆς τῆς, καὶ ἀποκρίνεται· — « Κύριε λοχαγέ, συνδέεσθε μὲ μίαν οἰκογένειαν πτωχὴν, ἄστεγον, ξένην. » —

« Ξένην, κυρία, ξένην; αἱ ἰδέαι μας εἶναι αἱ αὐταί, ἡ θρησκεία μας ἡ αὐτή, καὶ ἂν ὁ ἔρως καὶ ἡ συμπάθεια μᾶς ἐνώσωσιν... »
Ἡ Λουΐζα προχωρεῖ πρὸς ἐμέ, ἐρυθριᾷ ὡς ῥόδον ἀνοιγὲν πρὸ μικροῦ ὑπὸ τῶν ζεφύρων· οἱ ὠραῖοί της ὀφθαλμοὶ πληροῦνται δακρύων, κ' ἐν μειδίαμα τρέμει ἐπὶ τῶν χειλέων της. Ἀποσύρει τὸ χειρόκτιόν της καὶ μοὶ τείνει τὴν ἀλαβαστρίνην της χεῖρα, λέγουσα μὲ τὴν ἀγγελικὴν της φωνήν· « Κύριε λοχαγέ! σᾶς ἀγαπῶ, κατεστήσατε εὐτυχεῖς τοὺς γονεῖς μου! » Τὴν θλίβω ἐπὶ τοῦ στήθους μου, καὶ ἡ μήτηρ της εὐλογεῖ τὴν ἐνωσίν μας, ἐπιθέτουσα τὰς χεῖρας. Ἡ Λουΐζα εἶχε κρύψει τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ στῆθος μου· τὴν ἀνήγειρα πάλιν, καὶ εἶπε μὲ τὸ ἐπαγωγόν της ἦθος· « Ἄλλ' ὅχι καὶ ἐπιστομίδα. » — « Ἐκτὸς αὐτῆς, μόνον, » ἀνέκραξα, δίδων καὶ λαμβάνων τὸ πρῶτον φίλημα. Μετ' ἐμέ ἔτρεξε ν' ἀσπασθῇ τὴν μητέρα της, καὶ τὸν πατέρα της, ὅστις ἐκ τῆς θύρας εἶχε γείνει μάρτυς τῆς συγκινητικῆς σκηνῆς.

Ἀλλὰ, μονονότι λαμβάνεις τὴν νέαν αὐτὴν ἱστορίαν, δὲν θὰ μοῦ χαρίσης βέβαια τὸν κόπον νὰ σοὶ κοινοποιήσω τὸ συμπέρασμα τῆς παλαιᾶς. Ἐχεις, ἐννοεῖται, περιέργειαν νὰ μάθης πῶς ὁ ταλαίπωρος Λουδοβίκος ἐπανευρίσκει τὴν Ἀννέταν του. Ἄς σοὶ διηγηθῇ ὁ ἴδιος.

« Ἀγαπητέ μου υἱέ! ἐνθυμεῖσθε βεβαίως τὴν τελευταίαν φορὰν, ὅτε ἤλθον εἰς τὴν οἰκίαν σας, νὰ σᾶς ἀποχαιρετίσω; Μὲ παρηκολουθήσατε μέχρι τοῦ Ράνδερς, καὶ μ' ἐδείξατε τὴν τρυφερωτέραν συμπάθειαν. Δὲν πιστεύω ν' ἀπεκρίθην μεθ' ὅσης ἔπρεπε τρυφερότητος εἰς τὴν παιδικὴν σας ἀγάπην, πλὴν, φεῦ! ἡ καρδία μου ἦτο εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ ψυχὴ μου ἐταράττετο σφοδρῶς ὑπὸ ἀβεβαίας καὶ ἀορίστου ἐλπίδος, ἣν ἐπιστολὴ τοῦ δημοκρατικοῦ μου φίλου Πετῆ εἶχε διεγείρει ἐντός μου.

« Μ' ἔγραψεν ὅτι εἶχε μάθει παρὰ τινος ἐπανελθόντος μετα-
νάστου, ὅτι ἔζων εἰς τὴν δανικὴν πόλιν Ράνδερς· ὅτι τὰ πράγ-
ματα εἶχον πολὺ μεταβληθῇ μετὰ τὴν φυγὴν μου· ὅτι ἦτο ὁ
κάτοχος τοῦ Ρουζμόν, καὶ ὅτι ἀνοικταὶ ἀγκάλαι μὲ περιέμενον
ἐκεῖ. Ἄλλως τε ἡδυνάμην νὰ ἐπανέλθω ἀκινδύνως, καὶ νὰ λάβω
ἴσως μάλιστα καλὴν τινα θέσιν παρὰ τῆς νέας Κυβερνήσεως.
Ἐτελείωνε δὲ παρακαλῶν με νὰ ἐπισπεύσω τὴν ἐπιστροφὴν μου,
ἀφοῦ προσφιλεῖ πρόσωπα τὴν ἀνέμενον ἀνυπομόνως.

« Ἀνεχώρησα, ἐπέταξα, ἔφθασα τέλος εἰς Ρουζμόν· ἡ θύρα
τοῦ κήπου, ἐκεῖ, ἦτο ἡμιανοικτὴ. Ἐπλησίασα εἰς τὴν οἰκίαν, βα-
θέως ὑπὸ φαιδρῶν καὶ ἀλγεινῶν συναισθημάτων ταρασσόμενος,
καὶ ὑπὸ εὐαρέστων καὶ λυπηρῶν ἀναμνήσεων περικυκλούμενος.
Πρὸ τῆς οἰκίας, ἐπὶ τῆς κλίμακος, ἐκάθητο ὠραία μικρὰ κόρη,
πλέκουσα ἀνθοστεφάνους. — Θεέ! ἦτον ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς Ἀν-
νέτας μου, ὡς ὁπόταν τὴν εἶχον ἰδεῖ κατὰ πρῶτον εἰς τὸν λει-
μῶνα· τὴν ἔλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας μου, ἐκάλυψα τὸ πρόσωπόν
της μὲ φιλήματα, καὶ ἠρώτησα. — « Τίνος εἶσαι, ἄγγελι
μου; » — « Τῆς μαμᾶς! » ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. — « Δὲν εἶσαι
καὶ τοῦ παπᾶ; » — « Τοῦ παπᾶ; » ἀπήντησε θεωροῦν με μετ'
ἐκπλήξεως, « δὲν ἔχω πατέρα. » — « Πῶς λέγουν τὴν μητέρα
σοῦ; » ἠρώτησα. — « Τὴν λέγουν μαμᾶ. » ἀπεκρίθη. Συγχρόνως
ἀκούω φωνὴν, ἐγείρω τὸ βλέμμα, ἡ Ἀννέτα εἶν' ἐμπρὸς μου,
ὠχρὰ, τρέμουσα ἐκ χαρᾶς, ἔτοιμος νὰ λειποθυμήσῃ. Ναί, υἱέ
μου, ἦτο ἐκείνη, ἡ ἀπολεσθεῖσα μου σύζυγος, καὶ τὸ τέκνον —
ἦτο ἡ Λουίζα σου...

« Ἐκπλήττεσαι ἀναμφιβόλως διὰ τὴν ὡς ἐκ θαύματος σωτη-
ρίαν τῆς Ἀννέτας; Ἄκουσον, υἱέ μου! Ἀφοῦ μ' ἀνέκφραστον ὁδύ-
νην ἀπεσπάσθη τοῦ ἡμιθανοῦς ἐκ τοῦ τρόμου συζύγου της,
ὠδηγήθη πρὸ τῶν αἰμοχαρῶν δικαστῶν, εἰς οὓς ἐνέπνευσεν εἰδός

τι ἐνδιαφέροντος διὰ τῶν τολμηρῶν της ἀπαντήσεων, τῶν ἀποφασιστικῶν της τρόπων, καὶ τῆς ἡρωϊκῆς της ἀταραξίας. — Φεῦ ! δὲν ἐννόησαν ὅτι ἡ δύναμις τῆς ἀπελπισίας τὴν ὑπεστήριζεν. — Ἀθωώθη, ὦ θεέ μου ! ἡ ἐλευθερία δὲν τῇ ἦτον εἰσέτι ἀπόλαυσις, καθότι ἅμα τῆς τὴν ἀνήγγειλαν, τὸ λογικόν της ἐταράχθη. Μία τῶν θεατῶν, ἀρκετὰ πλουσία γυνή, ἐσυμπάθησεν εἰς τὴν κατάστασίν της. Τὴν ἔφερεν εἰς τὴν οἰκίαν της, τὴν ἐπεριποιήθη φιλανθρωπῶς, μέχρις οὗ ἀνέλαβε μετὰ τέσσαρας μῆνας. Μ' ἐζήτησε τότε, κ' ἔμαθε ὅτι καὶ ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ μου εἴχομεν ἀποκεφαλίσθῃ. Ἡ λυπηρὰ αὕτη εἵδησις ἤθελεν ἴσως τὴν φονεύσει, ἂν δὲν ἠσθάνετο ὅτι ἤθελε συμ.παρασύρει μετ' αὐτῆς ἐν πτωχὸν ὀρφανόν, μόνον κληροδότημα τοῦ ἀποθανόντος συζύγου. Ἡ ἰδέα αὕτη τῇ ἐνέπνευσε δύναμιν, κ' ἐφάνέρωσε τὴν κατάστασίν της καὶ τὴν ἱστορίαν της εἰς τὴν κυρίαν Πετῇ. Ἡ κυρία ἐκείνη ἦτο ἡ σύζυγος τοῦ Πετῆ μας, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦτον εἰς τὸν στρατόν. Ἠγάπησε τὴν Ἀννέταν ὡς μήτηρ, τὴν ἐφύλαξε παρ' αὐτῇ καὶ τὴν περιεποιήθη, ὡς καὶ τὴν κόρην μου, ἣν ὠνόμασεν ἡ μήτηρ της Λουίζαν εἰς μνημόσυνον μου, — ἐπὶ πλεόν τῶν τεσσάρων ἐτῶν.

« Μετὰ ταῦτα ὁ Πετῆς ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ στρατοῦ ὡς στρατηγός, ἱππότης καὶ ἀπόμαχος. Μαθὼν τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀννέτας, τῇ ἀνεκοίνωσε τὴν σχεδὸν ἀπίστευτον εἵδησιν τῆς σωτηρίας μου, καὶ τῇ ἐνέπνευσε τὴν λίαν ἀπίθανον ἐλπίδα νὰ μ' ἐπανεύρῃ ἔτι ζῶντα· λαβὼν ὅσας ἡδύνατο εἰδήσεις περὶ ἐμοῦ, ἔμαθεν εὐτυχῶς παρὰ τινος μετανάστου, ἐπανελθόντος ἐκ Δανιμαρκίας, ποῦ διέμενον. Τότε ὁ ταλαίπωρος Λουδοβίκος, ἐξόριστος, ἄνευ φίλων καὶ συγγενῶν, ἀνεκλήθη εἰς τὴν πατρίδα του, εἰς τὰς ἀγκάλας συζύγου, ἣν πρὸ καιροῦ εἶχε θρηνήσει ὡς νεκρὰν, κόρης, ἥς ἠγνόει τὴν ὑπαρξιν.

« Ὁ καλὸς Πετῆς μ' ἄφησε νὰ κατοικῶ εἰς τὸ Ρουζμόν, καὶ ἴσως ἤθελεν ἐντελῶς μοὶ τὸ παραχωρήσει, ἂν ὁ θάνατος, συνέπεια τῶν πληγῶν του, δὲν τὸν κατελάβανε ταχέως. Ἡ σύζυγός του ἀπέθανε μικρὸν κατόπιν, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχον τέκνα, τὸ Ρουζμόν περιῆλθεν εἰς ἀδελφὸν τινὰ τῆς γυναικὸς του, οὗτινος ὁ θάνατος μὲ διώκει σήμερον τῆς κατοικίας μου. Μικρὸν κεφάλαιον, ὅπερ ὁ πατήρ μου εἶχε δανείσει εἰς Ἀρράς κ' ἔλαβον ἀνελλιπὲς ἐπανελθὼν, μ' ἐπροφύλαξε μέχρι τοῦδε τῆς πενίας· δὲν ὑπῆρξα ὅμως ποτὲ τόσο πλούσιος, ὥστε νὰ δυνηθῶ νὰ ἐξαγοράσω τὸ προσφιλές μου αὐτὸ κατοίκημα. Ἐκαμα πολλάκις διαβήματα ἵνα τύχω μιᾶς θέσεως καὶ ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐπὶ τῆς παλινορθώτου δυναστείας, ἀλλὰ πάντοτε εἰς μάτην, διότι αὐλικὸς τις τοῦ Ναπολέοντος ὑπῆρξεν ἄσπονδος τοῦ πατρός μου ἐχθρός. Ἐγνώριζε νὰ κλίνῃ ἀναλόγως τῶν καιρῶν, καὶ ν' ἀνταλλάσσει τὴν τρίχρουν μὲ τὴν λευκὴν κοκάρδαν, καὶ κατῴρθωσε νὰ εἰσχωρήσῃ καὶ παρὰ τοῖς Βουρβόνοις. Αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του θερμαίνονται σήμερον ἀνέτως εἰς τὸν ἥλιον τῆς αὐλῆς, καὶ ἐπομένως δὲν ἔχω πλέον νὰ προσδοκῶ εὐτυχίαν εἰς τὴν δυστυχῇ μου πατρίδα. Δι' αὐτὸ ἡ θυσία ἦν μὲ ζητεῖς, υἱέ μου, δὲν εἶνε μεγάλης ἀξίας. Ἄς μεταβῶμεν ὅλοι εἰς τὴν ἀγαπητὴν σου Δανιμαρκίαν, εἰς τὸ ἡσύχον αὐτὸ ἄσυλον τῆς οἰκιακῆς εὐδαιμονίας καὶ τῆς ἀστυκῆς ἐλευθερίας, ἵνα ζήσωμεν ἐκεῖ ὅσον χρόνον ἔτι μᾶς δώσῃ ὁ θεὸς, ἵνα δοξάσωμεν τὴν σοφίαν του καὶ τὴν ἀγαθότητα τῶν ἀκατανοήτων καὶ ἀνεξαρτήτων αὐτοῦ βουλῶν. »

Καὶ τώρα, ἀγαπητέ μου φίλε... Ἄ! ἰδοὺ ὁ ἄγγελος πλησιάζει καὶ βλέπει ἄνωθεν τοῦ ὤμου μου, — πρέπει νὰ τελειώσω. Δευτέραν ὁκτὼ ἀναχωρεῖ τὸ σύνταγμαί μας, ἀντικαθιστάμενον ὑπ' ἄλλου. Μετὰ ἓνα λοιπὸν μῆνα τὸ πολὺ θὰ στολίσῃς εὐμορφα

τὴν ἐκκλησίαν σου μὲ ἄνθη καὶ φύλλα καὶ θὰ ἐτοιμάσῃς μίαν
γαλλικὴν προσλαλίαν διὰ τὴν νυμφικὴν εὐλογίαν τῆς χαριστά-
της Λουΐζης καὶ τοῦ τρισευδαίμονος Χριστιανοῦ Ροζενβέργ.

(Ἐκ τῆς ἀνεκδότου Γαλλικῆς μεταφράσεως τοῦ Κ. Μῶλερ).

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.